ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ଅସ୍ତିତ୍ୱର କଳ୍ପିତ-ରୂପାନ୍ତରଣ : ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଗଳ୍ପ

ISSN -2583-147X(P)
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ଡ.ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ରଭା ରାଉତ

ଗତ ଶତାବ୍ଦୀର ସପ୍ତମ ଦଶକର ଶେଷଆଡ଼କୁ ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ର-ପତ୍ରିକା ଦେଇ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ମୁହଁ ଓଡ଼ିଆ କଥା ଦୁନିଆରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ନିଜର 'କଥାଭାବ' ଓ 'କଥାଭିବ୍ୟକ୍ତି'ରେ ପୂରାପୂରି ନିଜର ଏକ ଶୈଳୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ କଥାକାର ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡା (୧୯୪୮-) । ଓଡ଼ିଆ କଥାଯାତ୍ରା ସେତେବେଳେ ତା'ର ନୂଆ ମୋଡ଼ ବଦଳାଉଥିଲା ଏବଂ ସେଇ ମୋଡ଼ରେ ଗାଳ୍ପିକ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡା କ୍ରମଶଃ ନିଜର ପାଠକୀୟତା ଲାଭକରି ମଗ୍ନଥିଲେ ନିଜର ଏକ ଧାରାରେ । ତାଙ୍କର ଗଳ୍ପର ଯାତ୍ରା ଦୀର୍ଘ ହେଲେ ହେଁ ସୃଷ୍ଟିର ସଂଖ୍ୟା କିନ୍ତୁ ବିପୁଳ ନୁହେଁ; ମାତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଗଳ୍ପ ଏକ ଏକ ନୂତନତାର ସଂକେତ ସ୍ୱରୂପ । ୧୯୭୦ ମସିହାରୁ ୧୯୮୯ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲିଖିତ ପନ୍ଦରଗୋଟି ଗଳ୍ପ ନେଇ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ 'ମହାତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ' (୧୯୯୭) ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଚବିଶ ଗୋଟି ଗଳ୍ପକୁ ନେଇ 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ' (୨୦୧୩) ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କର କେତେକ ଗଳ୍ପ ପୁସ୍ତକାକାରରେ ଅପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ସେସବୁ ବିଭିନ୍ନ ପତ୍ର-ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ବେଶ୍ ପାଠକୀୟତା ଲାଭ କରିଛି । ଅସଂଲଗ୍ନ ମନେ ହେଉଥିବା ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରାଜ୍ୟକୁ ନେଇଯାଉଥିବା; ବେଳେବେଳେ ଫାଣ୍ଟାସୀ ଓ ମ୍ୟାଜିକାଲ୍ ରିୟଲିଜମ୍‌ର ପ୍ରତ୍ୟୟ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ନାରାୟଣଙ୍କର ଗଳ୍ପ ପାରଂପରିକ କଥାବଳୟରୁ ବାହାରି ଆସି ନୂଆ ରୂପକଳ୍ପ ଦେଇ ପ୍ରତିଭାସିତ ହୋଇଛି । ପରଂପରା, ଈଶ୍ୱର, ଇତିହାସ ଓ ପ୍ରଥାସିଦ୍ଧତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଚେତନା ଭିତରେ ଅସ୍ତିତ୍ୱାନ୍ୱେଷଣର ଅଦ୍‌ଭୁତ ଏକ ଚଉହଦୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ । ଆଉ ତା'ସହିତ ଅତିବାସ୍ତବବାଦୀ ଆଭିମୁଖ୍ୟର ଅନୁରଣନ ବେଶ୍ ଭାବିତ କରିପାରେ ପାଠକଙ୍କୁ । ସର୍ବୋପରି ଅପୂର୍ବ ନଷ୍ଟାଲଜିଆ ଏବଂ ସ୍ୱ ଜୀବନର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଉପଲବ୍ଧି ଗଳ୍ପର ଛତ୍ରେ ଛତ୍ରେ ବେଶ୍ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ଦୁଇଟି ସଂକଳନର ଆଧାରରେ ହିଁ ତାଙ୍କର କଥାକାରିତା ଓ କଥାଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାର ଏହା ଏକ ହାର୍ଦ୍ଦିକ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

'ମହାତୀର୍ଥ ଯାତ୍ରୀ' ଗଳ୍ପ ସଂକଳନର ପ୍ରଥମ ଗଳ୍ପ ହେଉଛି 'ଶିଶୁ ହନୁ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ । ସମୟର ଉତ୍ସ ସନ୍ଧାନରେ ବାହାରି ଗଳ୍ପନାୟକ ଶେଷରେ ସେହି ଅନନ୍ତ ସମୟର ଏକ ଧାରା ପରି ବହିଯାଇଛି । ଗଳ୍ପନାୟକ ଏମ୍.ଏ. ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ନପାରି ବର୍ଷେ ନିଜ ସମବୟସ୍କଙ୍କଠାରୁ ପଛେଇ ଯାଇଥିବାରୁ ପରିବାର ବର୍ଗ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ହଣାତା ବାଣୀ ଶୁଣିଛି । 'ସମୟ ଖରାପ', 'ସମୟ କାହାରିକୁ ଟାକେନି', 'କୋଉ ସମୟରେ କ'ଣ ଘଟିବ', 'ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଜୀବନରେ ସୁଖର ସମୟ ଆସିବ', 'ଦୁନିଆରେ ସମୟର ନଈ ବହିଯାଏରେ'; ଏହିପରିବାକ୍ୟମାନ ଗଳ୍ପନାୟକ ବିଭିନ୍ନ ଉତ୍ସରୁ ଘଣାକ୍ରମେ ଶୁଣି ଶୁଣି ସମୟର ଉତ୍ସର ସନ୍ଧାନରେ ବାହାରିଛି । 'ସମୟର ନଈ ବହିଯାଏରେ' ବାକ୍ୟଟି ରିକ୍ସାରେ ଲଟେରୀ ବିକାଳିଠାରୁ ଶୁଣିବାପରେ ସେହି ସମୟର ନଦୀର ଉତ୍ସକୁ ଯିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଛି । ରିକ୍ସାବାଲାଠାରୁ ନଦୀର ଠିକଣା, ବନ୍ଧୁ ଦେବ ମହାନ୍ତିଠାରୁ କିଛି ପୁରୁଣା ସାଇକଲ ଟ୍ୟୁବ୍, ଚା ଦୋକାନିଠାରୁ ଫୁଙ୍କୁନଳା, ଜଣେ ଅସୁନ୍ଦରୀ ଜାଭେଲିନ୍ ଅଭ୍ୟାସ କରୁଥିବା ନାରୀଠାରୁ ବିବାହର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ବଦଳରେ ଦୁଇଟି ଜାଭେଲିନ୍, କିଛିଦଉଡି ଓ ପଟା ଦିଖଣ୍ଡ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଭେଳା ବନେଇ ସମୟର ଉତ୍ସକୁ ରୋକିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିବା ପାଇଁ ନଦୀର ଉପରମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଛି । ନଦୀର ଶେଷ ସ୍ଥଳରେ ଏକ କାଦୁଅ ପଚ୍‌ପଚ୍ ସ୍ଥାନରେ ଦେଖିଛି କାଠର ଡାବଲଟିଏ, ତା'ଭିତରୁ ଝର ଝରୁଛି । ଡାବଲ

ଭିତରେ ରୁପାର ପାନଡବା, ତା' ଭିତରେ ଧଳାପଥର ବସା ମୁଦିଟିଏ, ସେହି ମୁଦିକୁ ଛେଚି ଦେଲା ଗଳ୍ପପୁରୁଷ ତା' ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରିଲା ସୋରିଷଟିଏ: "କେତେ ପୁରୁଷ ଆଗେ ଠିକ୍ ଜଣାନାହିଁ ଝରଟି ଝରୁଥିଲା ସେହି ସୋରିଷ ଭିତରୁ ।" ସୋରିଷଟି ତଳେ ପଡ଼ିଲେ କାଳେ ଝରି ହୋଇବହିଯିବ ତେଣୁ ତାକୁ ପାଟିରେ ପକେଇଦେଲା ଗଳ୍ପପୁରୁଷ । ତା'ପରେ ଗଳ୍ପନାୟକର ପେଟଭିତରୁ ସମୟର ଝର ଆଖି, ନାକ, ଝାଳ, ଲାଳ, ପରିସ୍ରା, ମଳ, କପାଳ, କାଖ, ବେକ ହୋଇ ସମୟର ନଈ ଛୁଟି ଚାଲିଲା । ଦେହ ଭିତରୁ ସମୟ ବୋହି ବୋହି ରାସ୍ତା ସବୁ ଓଦା ହୋଇ ଗଲା; ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଅସଂଖ୍ୟ ସରୁ ସରୁ ନାଳ ! ଶେଷରେ ସେ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଟ୍ୟାଙ୍କର ପରି ସମୟ ଝରହୋଇ ଛୁଟି ଚାଲିଲା । ଗାଳ୍ପିକ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କର 'ଶିଶୁହନୁ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ' ଗଳ୍ପର ଅଦ୍‌ଭୁତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ସର୍‌ରିୟଲିଜିମ୍‌ର ଭାବକୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ । ତା' ସହିତ ସାଲଭାଡୋର ଡାଲିଙ୍କ ୧୯୩୧ ମସିହାର ବିଖ୍ୟାତ୍ ପେଚିଂ 'The Persistence Memory' ବା 'ତରଳି ଯାଉଥିବା ଘଣ୍ଟା' (Melting Clocks) ଭାବେ ଲୋକପ୍ରିୟ ଚିତ୍ରଭାଷାକୁ ସ୍ମରଣ କରାଇଦିଏ । ଯେଉଁଠି 'ସମୟ' ତରଳି ଯାଇ ବୋହିଯାଉଥିବାର ପ୍ରତ୍ୟୟ ସହ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ସମୟର ସଂସ୍ରବଣ ଏକ ପ୍ରକାର ଭାବଗତ ସାଦୃଶ୍ୟ ସହ ସମଧର୍ମା ।

'ଶବସ୍ୱପ୍ନ' ଗଳ୍ପରେ ଶବରାଜ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନଦେଖିବା ଉପରେ କଟକଣା ଭାବିତ କଲାଭଳି । ଶବରାଜା ସମେତ ସେ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତେ କଫିନ ନିବାସୀ । ନିଜର ନିରାପତ୍ତା ପାଇଁ ସ୍ୱପ୍ନଦେଖିବା ସେଠାରେ ମନା । ଯିଏ କଫିନ୍‌ରୁ ବାହାରିଯାଇଥିବା ସ୍ୱପ୍ନଦେଖିବ ତା'ପାଇଁ କଡ଼ାକଡ଼ି ଦଣ୍ଡ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ଏକଦା ଶବ ଟିଏ କଫିନ୍‌ରୁ ବାହାରି ଯାଇ ବ୍*ଥିବାରୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଶବମାନଙ୍କୁ ସେ ପ୍ରସଙ୍ଗ କହିଛି । ଏଭଳି ସ୍ୱପ୍ନପ୍ରସଙ୍ଗ ଶୁଣିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଡରିଛନ୍ତି । ତଥାପି ନିଜ ଉପରକୁ ସବୁ ଦୋଷ ନେବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେଇ ନିଜ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବଖାଣିଛି ଶବଟି । କଫିନ୍‌ଭିତରୁ ବାହାରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଛି । କଫିନ୍‌ରେ ସେ ମୁଣ୍ଡ ପିଟିଛି । ମୁଣ୍ଡଫାଟି ଯେଉଁ ରକ୍ତବାହାରିଛି, ସେହି ରକ୍ତରେ କଫିନ୍‌ର କଣ୍ଟା ଦ୍ରବୀଭୂତ ହୋଇ କଫିନ୍ ଫିଟିଯାଇଛି ଏବଂ ସେ ବାହାରକୁ ବାହାରିପଡ଼ିଛି । ନିଜ ମଥାର ଯେଉଁଠି ରକ୍ତର ଝରଥିଲା ସେଠାରୁ ଉଲ୍ ପରି ସୂତ୍ରଟିଏ ବାହାରିଛି ଏବଂ ସେଥିରେ ଗୋଟେ ଜାଲ ବୁଣି ହୋଇଯାଇଛି; ଯାହାକି ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିଦେଇପାରିବ । ଏହିପରି ଏକ ସ୍ୱପ୍ନର ଜଗତରେ ଶବଟି ବେଶୀ ସମୟ ରହିପାରିନାହିଁ । ସେହି ଜାଲରେ ଝୁଲୁଥିବା ଅବସ୍ଥାକୁ ତଳେ ଥିବା ଶବମାନେ ଖସେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ତାର ଜାଲରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ । ପୁଣି ତାକୁ କଫିନ୍ ଭିତରେ ପୂରାଇ କଣ୍ଟାପିଟି ଦେଇଛନ୍ତି । ଶବରାଜା ଏହି ସମ୍ବାଦ ପାଇ କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ହୋଇ ତାକୁ ଏପରି ଭାବରେ କଣ୍ଟାପିଟି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଯେପରି ଆଉ ମୁଣ୍ଡକୋଡ଼ି ନପାରିବ; ନା କ୍ଷତ ଥିବ, ନା ରକ୍ତ ଝରିବ, ନା କଣ୍ଟାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ରବିତ ହେବ । ଲେଖକଙ୍କ ଭାଷାରେ ଶବଠାରୁ ରକ୍ତ ନଝରିବା କଥା ଯଦି ମିଛ; ଶବଭିତରେ କଣ୍ଟାଗୁଡ଼ିକ ପିଟା ହେବା ଫଳରେ କଫିନ୍ ଭିତରେ କିଛି ରକ୍ତ ଜମିଥିବ ନିଶ୍ଚୟ ।" ସର୍‌ରିୟଲିଷ୍ଟ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀ ସାଲ୍‌ଭାଡୋର ଡାଲିଙ୍କର ୧୯୪୪ ମସିହାରେ ଚିତ୍ରିତ 'Dream Caused by the fighter of a bee around a pomegrante a second before awakening' ଚିତ୍ରର ନାମକରଣ ସହ ବେଶ୍ ସମଧର୍ମା । ଯଦିଓ ଚିତ୍ରଟିରେ ବ୍ୟକ୍ତ ଭାବ ଓ ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ! କୁହାଯାଇପାରେ ଡାଲିଙ୍କର ଚିତ୍ରର ଶୀର୍ଷକ ଭିତରେ 'ଶବସ୍ୱପ୍ନ'କୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇପାରେ ।

'ମହାତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ' ଗଳ୍ପଟି ସଂକଳନର ଏକ ଚମତ୍କାର ପରିକଳ୍ପନା । ଗଳ୍ପପୁରୁଷ ସମେତ ଏକ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଦଳ ମହାତୀର୍ଥରେ ଯିବା ନିମନ୍ତେ ରେଳଗାଡ଼ିରେ ଯାତ୍ରାରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଯାତ୍ରାପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ରେଳଷ୍ଟେସନର ସ୍ନାନାଗାରରେ ଗାଧୋଇଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ସ୍ନାନପରେ ମନେ ହୋଇଛି ସେମାନଙ୍କ ଚମଡ଼ା ସବୁ ଟାଆଁସା ହୋଇଯାଇଛି । ରେଳଯାତ୍ରାରେ ଅନଭ୍ୟସ୍ତ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ନିରାପତ୍ତା ପାଇଁ ଏପରି ସ୍ନାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିବା କଥା ରେଳ

ପରିଚାଳକ ବୁଝାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଷ୍ଟେସନରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଚାଳିତ ରେଳରେ ବସିଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଏବଂ ପୂର୍ବପରି ଆଉଥରେ ସେଠାରେ ସ୍ନାନ କରିଛନ୍ତି ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ । ଏଥର ସ୍ନାନ ସାରି ରେଳରେ ବସିବା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ୍ ଗୁଡ଼େଇଲା ଭଳି ସମସ୍ତେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମାହାର୍ଘର ମୋହରେ ସମସ୍ତେ ନୀରବ ରହିଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ ଅନେକ ଦିନ ରାତ୍ରୀଯାତ୍ରା କଳାପରେ ସମସ୍ତେ ଏକ ଅଜ୍ଞାତ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ପହଂଛନ୍ତି । କ୍ରମଶଃ ପ୍ଲାଷ୍ଟର ଅଫ୍ ପ୍ୟାରିସ ବୋଳଦ୍ୱାରା ଆବୃତ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ ନିଜେ ଚାଲି ନପାରି କୁଲିମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବୁହାହୋଇ ସେହି ଷ୍ଟେସନ୍‌ର ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଆଲକତରା ପରି ଏକ ଅଠାଳିଆ ପଦାର୍ଥର ଲେପ ଦିଆଯାଇଛି ସେମାନଙ୍କୁ । କୁଲି ସାହାଯ୍ୟରେ ଆଣବିକଶକ୍ତି-ଚାଳିତ ରେଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବସାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ସେହି ଲେପଦେଇ ରେଳରେ ବସିବାମାତ୍ରେ ତାହା ଲୁହାର ସାଞ୍ଜୁର ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି । ଆଣବିକ ବିକିରଣରୁ ରକ୍ଷାପାଇବାକୁ ଏପରି ସାଞ୍ଜୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିଚାଳକ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ତୀର୍ଥସ୍ଥଳ ପାଖେଇ ଆସୁଥିବାରୁ ସମସ୍ତେ ନୀରବ ରହିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ରାସ୍ତାରେ ରେଳ ଅଟକିଯାଇଛି କାରଣ ଆଗକୁ ଆଉ ରେଳଧାରଣା ନାହିଁ । ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଶରୀର ଲୌହମୟ ହୋଇ ଯାଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ରେଳଧାରଣା ଭାବେ ସଜେଇ ଦିଆଯାଇଛି । ତାଙ୍କରି ଉପରେ ରେଳଗାଡ଼ି ମାଡ଼ିଯାଇଛି । ରେଳରେ କେବଳ ପରିଚାଳକ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ୱଜନ୍ୟବର୍ଗ ଚାହିଁ ବସିଛନ୍ତି । ଜୀବନରୁ ଜୀବନାନ୍ତର ସବୁକିଛି ହେଉଛି ନିଜ ଶରୀର ଓ ଆତ୍ମାକୁ ନେଇ । ମହାତୀର୍ଥ ନିମନ୍ତେ ଯାତ୍ରା ବି ତାର ରୂପାନ୍ତରଣ । ଗାଳ୍ପିକ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଗଳ୍ପ ଭିତରେ ଅତିବାସ୍ତବବାଦୀ ଭାବନାକୁ ଭିନ୍ନ ଏକ ପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ; ମୋର ମନେ ହୁଏ ଅନେକ ସମୟରେ ସ୍ପେନୀୟ ଚିତ୍ରିକର ଡାଲିଙ୍କର ଚିତ୍ରର ଦର୍ଶନ ଦେଇ; ତାହା ସିଧାସଳଖ ରୂପ ନ ପାଇ ଅଦ୍‌ଭୁତ ଟ୍ୱିଷ୍ଟ ସହିତ କଥାରେ ହୋଇଛି ରୂପାନ୍ତରିତ । ଅନେକ ସରରିୟଲିଷ୍ଟ ସିମ୍ବଲକୁ ବି ଗଳ୍ପଭିତରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହେବ । ଠିକ୍ ଯେମିତି 'ମହାତୀର୍ଥ ଯାତ୍ରୀ' ଗଳ୍ପରେ ଡାଲିଙ୍କର ୧୯୩୧ରେ ଚିତ୍ରିତ 'Premature ossification of a Railway station' ଚିତ୍ରକୁ ସ୍ମରଣ କରିପାରିବା । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଅବୟବ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ରେଳଷ୍ଟେସନର ବିନ୍ୟସ୍ତ ଚିତ୍ର ଭିତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତ ଆବରଣର ଦର୍ଶନ ଜଡ଼ିତ ରହିଛି; ସେହି କଥାଟି 'ମହାତୀର୍ଥ ଯାତ୍ରୀ' ଗଳ୍ପରେ ଏକ ଶୀର୍ଷ ଉତ୍ତରଣର ଜୀବନ ପୂର୍ବରୁ ନିଜକୁ ପସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତ ରୂପାନ୍ତରିତ କରି ନିଜ ଭିତରେ ରୂପାନ୍ତରଣ ହୋଇଯିବାର ମେଟାମରଫସିସ୍ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ବେଶ୍ ସମଧର୍ମା ।

'ହାତୀଯାତ୍ରା' ଗଳ୍ପରେ କଥାପୁରୁଷ ରେଳରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ସମୟରେ ରଥଯାତ୍ରା, ଧନୁଯାତ୍ରା ପରି ଜଣେ ଯାତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ହାତୀଯାତ୍ରା ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଛନ୍ତି । ଏହି ଯାତ୍ରାରେ ହାତୀ ସୁନାକଳସ ଢାଳିଲେ ଜଣେ ରାଜା ହୁଏ । ଗଳ୍ପରେ ରାଜକୀୟ ହାତୀ ଜଙ୍ଗଲରେ ଆହତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଏକ ମାହୁନ୍ତ ଉପରେ ସୁନାକଳସ ଢାଳିଛି । ତେଣୁ ସର୍କସରୁ ଆସିଥିବା ମାହୁନ୍ତ ଜଣେ ରାଜା ହୋଇଛନ୍ତି । ମାହୁନ୍ତ ରାଜା ହେବା ପରେ ଦେଶର ମୁଖ୍ୟ ସଚିବ ଏବଂ ମାହୁନ୍ତ ରାଜାର ପୂର୍ବତନ ବନ୍ଧୁ ଜଣେ ସର୍କସର ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ଭେଟିଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ସମ୍ପର୍କରେ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ରାଜାଶାସନ ସଚିବଙ୍କୁ ଅଣଦେଖା କରି ଅସାଧୁ ମିସ୍ତ୍ରୀ ବନ୍ଧୁ କଥାରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ପୁନଶ୍ଚ ଯୋଡ଼ା ଶ୍ରାବଣ ସମୟରେ ଅସାଧୁ ଉପାୟରେ ରାଜା ହେବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରି ଅସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ପୁଣି ମାହୁନ୍ତ ରାଜାଙ୍କ ସେନାପତି ହୋଇଛନ୍ତି ରାଜା, ସୁନାକଳସ ହାତୀଦ୍ୱାରା ଢଳାହୋଇ । ସେନାପତି ରାଜା; କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବ ରାଜା ପରି ରାଜକୀୟ ହାତୀକୁ ଅଣଦେଖା ନକରି ତା'ର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି । ତାର ଅସୁସ୍ଥତାକୁ ସୁସ୍ଥ କରିବାର ସମସ୍ତ ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ ଯୋଡ଼ା ଆଷାଢ଼ ଆସିଲା ମାତ୍ର ସେ ସମୟରେ ହାତୀ ସୁସ୍ଥ ନଥିବାରୁ ପୂର୍ବ ରାଜା ଯେଉଁ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରିଥିଲେ; ତାହାର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରି ଏକ କାଗଜ ହାତୀଦ୍ୱାରା ରାଜା ସନ୍ଧାନ କରିବାର ପ୍ରଥାକୁ ପାଳନ

କରିଛନ୍ତି । କୁହାଯାଏ ଯେ, ଗୁରୁତର ଭାବେ ଆହତହୋଇ ହାତୀଶାଳରେ ଚିକିତ୍ସାଧୀନ ଥିବା ହାତୀଟି ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଜୀବନ କୃତଜ୍ଞତା ପୋଷଣ କରୁଥିବାରୁ ତା'ର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା କଳସଟି ଆପେ ଆପେ ଅଣେଇ ହୋଇଯାଇଛି । ଓଡ଼ିସିଅସ୍‌ଙ୍କ ଫନ୍ଦିର ଯେଉଁ କାଠଘୋଡ଼ା ମିଥ୍‌କୁ ଗାଳ୍ପିକ ସ୍ମରଣ କରିଛନ୍ତି ତାସହିତ ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଭାବେ ଏକ ରାଜନୀତିକ ବାତାବରଣକୁ 'ହାତୀଯାତ୍ରା' ଗଳ୍ପରେ ଅନୁଭବି ହେବ ।

'ଜଳଯୋଗାଣ' ଗଳ୍ପରେ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟର ଏକ ବାସ୍ତବ ସମସ୍ୟାକୁ ଗାଳ୍ପିକ ଯଥାର୍ଥରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । କୌଣସି ଏକ ନଗରୀର ବୃଦ୍ଧ ନାଗରିକ ଦୂଷିତ ଜଳପାନ କରି ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜଳଯୋଗାଣ ପାଇଁ ପୌର ସଂସ୍ଥା ଦୁଇ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଥା- ଜଣେ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନରେ ଧୂରୀଣ ଏବଂ ଜଳ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ଜଳଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ ପାରିବାର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୋଜିତ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ନଦୀକୂଳରେ ପହଞ୍ଚି ସେଥିରୁ କିଛି ଜଳ ସଂଗ୍ରହ କରି ପରୀକ୍ଷା କରି ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଦେଖିଲେ ଯେ ଜଳ ଅଶୁଦ୍ଧ ଅଟେ । ନଦୀସ୍ରୋତର ଅନୁକୂଳରେ ଦଶ କିଲୋମିଟର ଯାଏଁ ପରୀକ୍ଷା କରି କିଛି ଶୁଦ୍ଧ ଜଳସଂଗ୍ରହ କରିବା ପରେ ସେଠାରେ ପମ୍ପହାଉସ୍ ବସାଇବା ପାଇଁ ପୌର ସଂସ୍ଥାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ପୌର ସଂସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହୋଇ ସେଠାରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବରେ କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଦଳ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଏକମତ ହୋଇପାରି ନାହାନ୍ତି । ଆହୁରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରି ଅନୁସନ୍ଧାନ ଜାରି ରଖିଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଦିନ ପମ୍ପହାଉସ୍‌ର ଶୁଭାରମ୍ଭ ହେବ ସେହିଦିନ ସମବେତ ଜନତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଚିତ୍କାର କରି ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନର ମଧ୍ୟ ଜଳ ଅଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ନଗରପାଳ ମଧ୍ୟ ଜଳର ଅଶୁଦ୍ଧତାକୁ ଯନ୍ତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲାପରେ ସେହି ଯୋଜନାକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିଛନ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ପ୍ରୟାସ କଲେ ମଧ୍ୟ ପମ୍ପହାଉସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସଫଳ ହୋଇପାରିନାହାନ୍ତି । ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ବାତିଲ ହେବାପରେ ସମସ୍ତେ ଫେରିଯାଇଛନ୍ତି; କିଛି ଲୋକ ଅଶାନ୍ତିରେ ଏବଂ କିଛିଲୋକ ପ୍ରତାରିତ ହେବାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଥିବାର ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷରେ ।

'ଦିଗ୍‌ବଳୟର ପ୍ରେମିକ' ଗଳ୍ପରେ କଥା-ପୁରୁଷ ଦିଗ୍‌ବଳୟର ସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ହୋଇଛି ଆକୁଳ । କିଛି ମୁଷ୍ଟିମେୟ ଲୋକ କାର୍ତ୍ତିକକୁ ଏକ ଘ* ଜଙ୍ଗଲ ଘେରା ଅ*ଳରେ ବଳପୂର୍ବକ ଆଣି ରଖିଛନ୍ତି । ସେ ସେଠାରୁ ଥାଇ ଦିଗ୍‌ବଳୟକୁ ଦେଖିପାରୁ ନଥିବାରୁ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଜଙ୍ଗଲ କାଟି ସଫା କରିଦେବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଛି; କାରଣ ତା'ପାଇଁ ଡୋଙ୍ଗା ବାଉଁଶ ବଣ ଦେଇ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଦେଖିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ସଫା କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଗଛ କାଟିବାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସହଯୋଗ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇନାହିଁ; କାରଣ ମନ୍ଦିରଟି ବାଉଁଶ ବୁଦାର ଉଚ୍ଚତାକୁ ଟପି ପାରିନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ ଏକ ବିରାଟ ପୁସ୍ତକାଗାର ନିର୍ମାଣ ହେବା ଶୁଣି ଆଶାବାଦୀ ହୋଇଉଠିଲା ଏବଂ କ୍ଲକ୍ ଟାୱାର ଉପରେ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଦେଖିବାର ଆଶା ବାନ୍ଧିଲା; କିନ୍ତୁ ଏଥର ମଧ୍ୟ ନିରାଶ ହେଲା; କାରଣ କ୍ଲକ୍ ମାତ୍ର ଦେଢ଼ ମିଟର ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ ଯେତେବେଳେ ରାଜାଙ୍କର ଅରଣ୍ୟ ନିବାସ ନିର୍ମାଣର ଯୋଜନା ହୋଇଛି ସେତେବେଳେ ନିର୍ମାଣ ହେବାକୁ ଥିବା ମୀନାର ଉପର ଦେଇ ସେ ଅବଶ୍ୟ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଦେଖିପାରିବ ବୋଲି ଭାବିଛି । ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି କାର୍ତ୍ତିକ ମଧ୍ୟ ଆନୁଗତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛି; କିନ୍ତୁ ପୁନଶ୍ଚ ସେ ପ୍ରତାରଣାର ଶିକାର ହୋଇଛି; କାରଣ ମୀନାର ଉଚ୍ଚତା ଥିଲା ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍ । ଶେଷରେ ତାକୁ ଅପହରଣ କରି ଆଣିଥିବା ମୁଷ୍ଟିମେୟ ଲୋକଙ୍କୁ ମନାଇ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଦର୍ଶନ କରିବ ଭାବି ମଧ୍ୟ ନିରାଶ ହୋଇଛି । କାରଣ ଏଥର ସେମାନେ ତାକୁ ପ୍ରତାରଣା ନକରି ସତ କଥା କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ରହୁଥିବା ଘରର ଛାତକୁ ଯିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଶିଡ଼ିଘର ନାହିଁ । କାର୍ତ୍ତିକ ପରିଶେଷରେ ବୁଝିଗଲା ଯେ ଏ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ସବୁ ଅର୍ଥହୀନ; କାରଣ ତା' ପରି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ

ପାଇଁ ବି ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଏକ ପ୍ରାପ୍ତି ନୁହେଁ, ଏକ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ଅନ୍ତହୀନ ଅନ୍ୱେଷଣ । ଯାହାର ପରିସମାପ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ପ୍ରାପ୍ତି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

'ଷ୍ଟାଡିୟମ' ଗଳ୍ପରେ ଗଳ୍ପ-ନାୟକର ମାନସିକ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ ଏବଂ ଶୂନ୍ୟତାବୋଧକୁ ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହେବ । ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସହରର ଏକ ଘରୋଇ କଲେଜର ଅଧ୍ୟାପକ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ଯାଇଛି ଷ୍ଟାଡିୟମକୁ, ଯହିଁରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଲୋକ ଭର୍ତ୍ତି ଅଛନ୍ତି । ଚାରିଦିଗରେ ଲୋକମାନେ ବସିଛନ୍ତି, ପାର୍ଶ୍ୱମାନଙ୍କରେ ଧାରବିବରଣୀ ପ୍ରଚାରକ, ଖେଳାଳିମାନଙ୍କ ବସିବା ପାଇଁ ତଥା ଅତିବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ନିଜ ପରିବାର ବର୍ଗଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଳବ ହାଉସମାନ ଅଛି । ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ପାଭେଲିୟନ ବାଲକୋନିରେ ପଡ଼ିଆ ଆଡକୁ ଚାହିଁ କ୍ଳବ୍ ହାଉସରେ ବସିଥିବା ସମ୍ରାଟଙ୍କୁ ଦେଖି ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଛି କାରଣ ତା'ର ପଡୋଶୀ ବୀଣା ଶିଳ୍ପୀଙ୍କଠାରୁ ତନ୍ମୟ ଭାବେ ବୀଣା ବାଦନ ଶୁଣିବା ବେଳେ ରାଜାଙ୍କ କୃତିତ୍ୱର ଗତାନୁଗତିକ ପ୍ରଚାର ସେଥିରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ପିତାମାତାଙ୍କ ଆଡକୁ ଚାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ମହନୀୟତାକୁ ଅନୁଭବ କରି ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ନିଜକୁ ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ମନେ କରିଛି । ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ଷ୍ଟାଡିୟମରେ ତା'ର ପ୍ରେମିକା ବସିଛି । ଚାହାଣୀର ବିନିମୟରେ ଗଢିଉଠିଥିବା ପ୍ରେମ ଏବେ ତା'ର ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିଣତି ସେ ଚାହେଁ, କିନ୍ତୁ ପିତା-ମାତା ଏବଂ ଭାଇ-ଭଉଣୀଙ୍କ ପ୍ରତି କେଉଁ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧରୁ ସେ ତାହାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଚାପିରଖିଛି । ଶେଷରେ କିଏ ବିଜୟୀ ଆଉ ବିଜିତ ହେବ ତାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ସଂକୀର୍ତ୍ତନଠାରୁ ଶୁଣିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ଦୁଇଜଣ ଖେଳାଳୀଙ୍କୁ ଧରି ପଡ଼ିଆକୁ ଓହ୍ଲାଇଛି ସଂକୀର୍ତ୍ତନ । ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଜୟୀ ଏବଂ ବିଜିତ କିଏ ହେବେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିନପାରି ସେଦିନ ଖେଳର ବିଫଳତାକୁ ଭୋଗ କରିଛି ଏବଂ ଦର୍ଶକଙ୍କ ରୋଷର ଶିକାର ହୋଇଛି । 'ଷ୍ଟାଡ଼ିୟମ' ଗଳ୍ପରେ ପରିବେଶଗତ ପ୍ରାକ୍ ଅଜ୍ଞାନତା ଏବଂ ପରିବେଶଗତ ସଂଶୟ ଗଳ୍ପ ସମଗ୍ରରେ ମାନସିକ ଅଭାବିତ ପ୍ରତ୍ୟୟକୁ ସୂଚିତ କରିଥାଏ ।

'ବାଞ୍ଛିତ ପ୍ରଭାତ' ଗଳ୍ପଟି ଗଳ୍ପନାୟକର ମାନସିକ ଅନ୍ତଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଏବଂ ଦୁର୍ବଳ ମାନସିକତାରୁ ମୁକ୍ତିର କାମନାକୁ ପ୍ରକଟିତ କରେ । ଦିନେ ସମ୍ରାଟଙ୍କର ଭାଟ ବିଦ୍ୟାଧର ସମ୍ରାଟଙ୍କର ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱହୀନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଗି ଏକ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ କିଛି ବାଟ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଛି । ଗଳ୍ପରେ ଏକ ରାଜାଜ୍ଞା ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି: ଯେ ରାଜଦ୍ରୋହୀ ସେ ରାଜକର୍ମଚାରୀ ହେବାକୁ ଅଯୋଗ୍ୟ । ବିଦ୍ୟାଧର ରାଜାଙ୍କ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଛି; ଯେହେତୁ ସେ ରାଜକର୍ମଚାରୀର ତାର ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଯୋଗଦାନର କଥାରେ ସେ ହୋଇପାରେ ଦଣ୍ଡିତ । ତେଣୁ ଶୋଭାଯାତ୍ରାର ଫଟୋ ସବୁକୁ ସେ ଦେଖି ସେଥିରୁ ସେ ନିଜର ଫଟୋକୁ ହଟାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । କିନ୍ତୁ ପାରି ନାହିଁ । ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଆଗରେ ନିଜର ଦୋଷକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭାବିଛି; କିନ୍ତୁ ପାରିନାହିଁ । ଅନାଗତ ଅନିଶ୍ଚିତ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବି ବିଦ୍ୟାଧର ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ବିଦ୍ୟାଧର ଭାବିଛି ସେ ଯଦି ତାକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ଏଇ ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧାରକୁ ନିଃଶେଷ କରିଦେବା ପରି ଏକ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଶୂନ୍ୟତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଆନ୍ତା; ଏଭଳି ଏକ ଦିଗବିଦିଗ ଘେରି ରହିଥିବା ଶୂନ୍ୟତାରେ ସେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୁଅନ୍ତା; ଯାହା ଭିତରେ ସମୁଦ୍ର ମଝିରେ ଦୁଆତେ କାଳି ଇଡ଼ି ହୋଇ ସତ୍ତା ହଜେଇବା ପରି ତାର ସମଗ୍ର ଉତ୍ପୀଡନର ହେତୁ ସେହି ଅନ୍ଧକାର ସବୁ ଗୋଳି ହୋଇଯାଇ ଲୋପ ପାଆନ୍ତା । ଏଭଳି ଏକ ସମ୍ଭାବନା ସମାଧାନର ଶେଷସୂତ୍ର ଭାବେ ବିଦ୍ୟାଧରକୁ ପୁଲକିତ କରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନର ଏତେ ତାଡନା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ତା'ର ମନେ ହୋଇଛି ମୁକ୍ତି ତାହାହେଲେ ନିହାତି ଅଲଭ୍ୟ ନୁହେଁ । ଗୋଟିଏ ମଶାଣିରେ ଗୋଟିଏ ଚିତା ମଣ୍ଡପରେ ନିଜର ଏବଂ ସମ୍ରାଟଙ୍କର ଶବପୋଡୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ସହ ଶେଷକୃତ୍ୟର ନୀରବ, ନିଷ୍କାମ, ନିରୁଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଓ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବ ଭିତରେ କୌଣସି ଅଭେଦ୍ୟ ନଦେଖିବାର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ଭିତରେ ସବୁକିଛି ବିଦ୍ୟାଧରକୁ ମନେ ହୋଇଛି ଅର୍ଥହୀନ !

'ଆତ୍ମସମର୍ପଣର କେତେକ ସର୍ତ୍ତ' ଗଳ୍ପରେ ଗଳ୍ପନାୟକ ଦିବାକରର ଏକ ଉଦ୍ଭଟ ପରିକଳ୍ପନା । ଦିବାକର ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଛି ଏବଂ ଘାସ, ପଥର ଓ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିପାରି ନାହିଁ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ସହ ନିନ୍ଦା କରିଛି ସମ୍ରାଟଙ୍କୁ । କାରଣ ସମ୍ରାଟ କହିଛନ୍ତି- ମଣିଷର ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦୂର କରିବାକୁ ଐଶୀଶକ୍ତିର ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ଭଲ ମଣିଷ ନିଜେ ନିଜର ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ନେବା ଉଚିତ । ସମ୍ରାଟ ଗୁପ୍ତଚରଙ୍କଠାରୁ ଦିବାକରର ଅସହାୟ ମନକଥା ବୁଝିପାରିଛନ୍ତି । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରୁ ଆସ୍ଥା ହରାଇ ସେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଛି ବୋଲି ଜାଣି ପାରିଛନ୍ତି । ଇତିହାସ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ତା'ର ମୋହ ନାହିଁ । ଈଶ୍ୱର ଏବଂ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ସହ ନିଃସଙ୍ଗ ଲଢେଇ ପରେ ଜଣେ ନାରୀର ପ୍ରେମରେ ସେ ପଡ଼ିଛି । ଈଶ୍ୱର ଓ ଇତିହାସଠାରୁ ଯାହା ପାଇଲା ନାହିଁ ତାହା ସେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବତୀ, ଗୃହକର୍ମକୁଶଳୀ ପ୍ରେମିକାର ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ପାଇଯିବ ବୋଲି ଆଶା କରିଛି; କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିରାଶ ହୋଇଛି । ଯେଉଁ ପ୍ରେମକାର ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ସବୁକିଛି ସେ ଲୀନ ହୋଇଯିବ ଭାବିଥିଲା; ଶେଷରେ ତାହା ସତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଜାଣିଛି, କାରଣ ସେ ଅନୁଭବ କରିଛି ଅନ୍ୟ ଅନେକ ସୁନ୍ଦରୀ ସମେତ ତା'ର ଜଣେ ବିବାହିତା ସମ୍ପର୍କୀୟା ମଧ୍ୟ ତା' ମନରେ ପାଶବିକ ଲାଳସା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରୁଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ଦିବାକର ଅନୁଭବ କରିଛି ଯେ ସେ ନିଜେ ହିଁ ନିଜର ଶତ୍ରୁ; ଶେଷରେ ଦିବାକର ସ୍ୱୀକାର କରିଛି ଯେ "କାଳ୍ପନିକ ଧାରଣା ବୋଲି ତା' ଦ୍ୱାରା ବାରମ୍ବାର ଉଦ୍‌ଘୋଷିତ ଈଶ୍ୱର ତା'ର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଚେତନାକୁ ତା'ଠାରୁ ଫେରେଇ ନିଅନ୍ତୁ ।" 'ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କେତେକ ସର୍ତ୍ତ'ର ଦିବାକର ଯେତିକି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସଚେତନ ସେତିକି ଅସ୍ତିତ୍ୱବାଦୀ; ପୁଣି ନୁହେଁ ମଧ୍ୟ !

ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଗଳ୍ପ ଭଳି 'ପରାଜିତ ପ୍ରେମିକା' ଗଳ୍ପରେ ଗଳ୍ପନାୟକ ଦିବାକର 'ଈଶ୍ୱର' ଏବଂ 'ଇତିହାସ'କୁ ଅସ୍ୱୀକାର ସହିତ ନିଜେ ନିଜର ସ୍ଥିତିକୁ ସୁଧାରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । କିନ୍ତୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱରୁ ମୁକୁଳି ନପାରି ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନପାରି ମାନସିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି । ତଥାପି ତା'ର ଦୁଇ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ (ଈଶ୍ୱର ଏବଂ ଇତିହାସ) ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସମର୍ପଣ କରିପାରି ନାହିଁ ନିଜକୁ । ଦିବାକର ନିଜେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ସକ୍ଷମ ବୋଲି ଭାବିପାରି ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ନିଜ ସହିତ ନିଜେ ମାନସିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି । ନିଜର ଅଯୋଗ୍ୟତାକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ନିଜ ପ୍ରେମିକାକୁ ନିଜର ସଚ୍ଚୋଟତାର ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ଚାହିଁଛି; କିନ୍ତୁ ତାହା ମଧ୍ୟ ସନ୍ତୋଷଜନକ ହୋଇନାହିଁ । ତଥାପି ଦିବାକର ଆଶାବାନ୍ ଯେ ଦିନେ ନିଜର ସଚ୍ଚୋଟତାର ପରିଚୟ ଅବଶ୍ୟ ଦେବ ସେ ନିଜକୁ ।

'ଅଧୀଶ୍ୱର' ଗଳ୍ପରେ ଗଳ୍ପପୁରୁଷର ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଅନୁଭୂତିକୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଖଣି ସଂଯୁକ୍ତ କାରଖାନା ସହ ନିକଟତମ ଜଙ୍ଗଲକୁ ସଂଯୋଗ କରୁଥିବା ରେଳପଥ ପାଇଁ ଏକ ଦୁର୍ଗ ଉପର ଦେଇ ଏକ ପଥ ତିଆରି କରିବାକୁ ଇଞ୍ଜିନିୟରମାନେ ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଜଣେଇଛନ୍ତି । ରେଳପଥ ନିର୍ମାଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଉକ୍ତ ଦୁର୍ଗଟିର ଐତିହାସିକ ତଥା ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକ ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ କଥାପୁରୁଷ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ସହଯୋଗୀ ହୃଷୀକେଷ ଏବଂ ପଦ୍ମନାଭ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ଦୁର୍ଗ ନିକଟରେ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ଏକ ପରିତ୍ୟକ୍ତ କ୍ୟାମ୍ପ ନିକଟରେ ନିଜର କ୍ୟାମ୍ପ ପକେଇଛନ୍ତି । କଥା-ପୁରୁଷ ସେଠାକୁ ମାଟି ତଥା ଧାତୁପାତ୍ର, ତାମ୍ରପାତ୍ର ଓ ଶୀଳାରେ ଖୋଦିତ ସଙ୍କେତର ପାଠୋଦ୍ଧାର ଓ ଅର୍ଥାନ୍ତର ନିମନ୍ତେ ଯାଇଥିଲେ । ହୃଷୀକେଶ ଦୁର୍ଗର ଅବସ୍ଥିତି ଓ ନିର୍ମାଣ କୌଶଳ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ଏବଂ ପଦ୍ମନାଭ ଫଟୋଗ୍ରାଫର ଭାବେ ଯାଇଥିଲେ । ସେଠାକାର ପାର୍ବତ୍ୟ ଅ*ଳର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ନିଜ ନିଜର ପିଲାଦିନର ସ୍ମୃତି ସବୁ ସେମାନଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଛି । କିନ୍ତୁ ଦିନେ ଦୁର୍ଗ ମଧ୍ୟରୁ ମଣିଷ ଉଚ୍ଚର ଏକ ମୂର୍ତ୍ତି ସେମାନେ ଆବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି; ଯାହାର ହାତ

ନାହିଁ । ଆଖି ଖୋପପରି ଖାଲି, ଦୁଇ କାନରେ ପଥର ତିଆରି ଦୁଇଟି କୀଳା । ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ତିନି ଜଣ ନିଜ ନିଜର ହାତ, ଆଖି ଏବଂ କାନକୁ ଦେଇ ତାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ କରିବାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅନୁମାନ କରିଛନ୍ତି ବୋଧେ ଦୁର୍ଗର ଅଧୀଶ୍ୱର ଏହି ମୂର୍ତ୍ତିନିର୍ମାଣ ଜାଣି ଜାଣି ବିକଳାଙ୍ଗ ଭାବେ କରିଥିଲେ । ଯିଏ ଅଧୀଶ୍ୱରଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯିବ ତା'ର ଦଶା ହେବ ମୂର୍ତ୍ତିପରି । ସେଦିନ ରାତିରେ ମୂର୍ତ୍ତିର କଥା ଭାବି ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ନିଜ ନିଜର ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ଆଖି, ହାତ, କାନଗୁଡ଼ିକୁ ହଲାଇ ଦେବା ପରି ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ସେମାନେ । ତା'ପରେ କ୍ୟାମ୍ପ୍‌କୁ ଫେରବା ପଥରେ ସେହି ଅବାସ୍ତବ ପରିକଳ୍ପନାଗୁଡ଼ିକ ବାସ୍ତବତାଠାରୁ କିଛି କମ୍ ମନେ ହୋଇନାହିଁ ସେମାନଙ୍କର । ଗଳ୍ପଟି ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମ୍ୟାଜିକାଲ୍ ରିୟଲିଜମ୍‌ର 'କୁହୁକ' ଓ 'ବାସ୍ତବତା'ର ମିଶାମିଶି ଏକ ରହସ୍ୟମୟ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

'ଏକମୁଣ୍ଡିଆ ମଣିଷର କଥା' ଗଳ୍ପଟି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ଅନ୍ୟ ଏକ ପରିକଳ୍ପନା । ଏକମୁଣ୍ଡିଆ ମଣିଷକୁ ସାମାଜିକ ବାସ୍ତବତାର ତାଡ଼ନାରେ ବେଳେବେଳେ ଦୁଇମୁଣ୍ଡିଆ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଦିବାକର ଚାକିରିର ସନ୍ଧାନରେ ଘୂରୁଥିବା ବେଳେ ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ସେଠାରେ ସମସ୍ତେ ଦୁଇମୁଣ୍ଡିଆ । ଦିବାକର ସେଠାରେ ଚାକିରିଟିଏ ମଧ୍ୟ ପାଇଛି । କାମ ହେଲା ରାଜକନ୍ୟା ଓ ରାଜକୁମାରମାନଙ୍କ ମନରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ଓ ହୃଦୟରେ ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟ ନେଇ ବିଚାରଶକ୍ତି ଜାଗ୍ରତ କରିବା । କିନ୍ତୁ ଚାକିରିର ଖୁସି ବେଶୀ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିନାହିଁ । କାରଣ ରାଜପୁତ୍ର ଏବଂ କନ୍ୟାମାନେ ତା'ର ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡକୁ ନେଇ ବ୍ୟଙ୍ଗ-ବିଦ୍ରୂପ କରିଛନ୍ତି । ହାତୀବନ୍ଧା ହେଉଥିବା ଖୁଣ୍ଟିରେ ଝୁଲେଇ ହନ୍ତସନ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ଲାଞ୍ଛନାରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିବା ସମୟରେ ତା'ପରି ଆଉ ଜଣେ ଏକମୁଣ୍ଡିଆ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଦହଗଞ୍ଜ ହୋଇ ତାକୁ ସମବେଦନା ଜଣାଇବାକୁ ଆସିଛି । ଯଏକି ଗୁପ୍ତଚର ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ । ଯିଏ ଖସି ପଳାଇବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରି ମଧ୍ୟ ମାୟା ପୋଖରୀରେ ପବିତ୍ର ଜଳରେ ପହଁରିବାର ମୋହରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ବରଂ ଗୁପ୍ତଚର ଜଣକ ଦିବାକରକୁ ତା'ପରି ଆଉ ଏକ ମୁଣ୍ଡ ଲଗାଇ ଦୁଇମୁଣ୍ଡିଆ ହୋଇଯିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛି । ଗଳ୍ପର ପ୍ରାରମ୍ଭ ଜୋନାଥନ୍ ସ୍ୱିଫ୍ଟଙ୍କ 'ଗାଲିଭର୍ ଟ୍ରାଭେଲ୍ସ'ର ବାମନ ରାଜ୍ୟ ଭାଳି ମନେ ହେଉଥିଲେ ହେଁ; ଏହାର କଥା ଓ ଭାବଜଗତ ବେଶ୍ ଭିନ୍ନ ଅଟେ । ଏକ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ରାଜନୀତିକ ବ୍ୟଙ୍ଗ ସହ ଭ୍ରଷ୍ଟ ଶାସକୀୟ ସତ୍ତାର ଅପ୍ରତିହତ ଅବସ୍ଥାକୁ ଗଳ୍ପଟି ଅଭିବ୍ୟଞ୍ଜିତ କରେ ।

'ଦାୟିତ୍ୱବାନ' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକର ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ଜଣେ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ଅଫିସର ଭୂମିକାରେ । ଅଫିସରେ ଫାଇଲ୍ କାମ ଯେତେ ଦାୟିତ୍ୱର ସହିତ ଏବଂ ନିର୍ଭୁଲ ସହକାରେ କଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ସାହକର୍ମୀମାନଙ୍କ ସହ ତାଳଦେଇ ସେ ଆଗେଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଉପରିସ୍ଥ ଅଫିସର ତା'ର ଦାୟିତ୍ୱ ବୋଧ ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣତାକୁ ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ; ତା' ଅଧୀନସ୍ଥ କିରାଣୀମାନଙ୍କର କାନକୁହା ନୀତି ଯୋଗୁଁ । ତା' ବିରୁଦ୍ଧରେ କାନକୁହା କିରାଣୀ ଜଣକ ତା'ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ; ଉପରିସ୍ଥ ଅଫିସରଙ୍କ ଅଭୟ ତା' ଉପରେ ଥିବାରୁ ଦିବାକରର ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ଅଫିସରମାନେ ଆକଳନ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସମଗ୍ର ଅଫିସରେ ଦିବାକର ହିଁ ଜଣେ ଦାୟିତ୍ୱବାନ କର୍ମଚାରୀ ଯିଏ ଟେଲେଣ୍ଟ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ମହମବତୀ କିଣି ଡେରୀ ରାତିଯାଏଁ କାମକରେ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ପରିଶ୍ରମ ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠାକୁ କେହି ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ; ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ୟତୀତ । ସେହି କେବଳ ତାକୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦିଏ । ଦିବାକର ଦିନେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ ଯେ ସେ ଚାକିରି ହରାଇଛି ଏବଂ ଜୀବିକା ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ କରି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଛି । ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଛୁଆ ନ୍ୟାୟ ପାଇଁ ଉପରିସ୍ଥଙ୍କୁ ମାରୁଥିବା ଦେଖୁଛି । ସ୍ୱପ୍ନଟି ତାକୁ ଭଲଲାଗେନାହିଁ । ସେ ସଚେତନ ହୋଇ ଭାବିଛି ବରଂ ସେ ପାହାଚ ପରେ ପାହାଚ ଚଢି ସମସ୍ତ ଉପରିସ୍ଥଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ସମ୍ରାଟଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବ ଏବଂ ସମ୍ରାଟ ତାକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ସହିତ କ୍ଷମା ମଧ୍ୟ ମାଗିନେଇଛନ୍ତି ତଥା ନିଜର ସମସ୍ତ

ଅପକର୍ମକୁ ଛାଡ଼ିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମଧ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି । ସ୍ୱପ୍ନ କବଳରୁ ଦିବାକର ଖସିପାରେ ନାହିଁ; କି ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାକାର ମଧ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ; କାରଣ ସେ ନିରୀହ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ମାନସିକତାର ମଣିଷ । ପର ବାଡ଼ିର ଆମ୍ବଗଛକୁ ଢେଲାଟିଏ ଫିଙ୍ଗିବାର ସାହସ ମଧ୍ୟ ତାର ନାହିଁ । କାଳେ କିଛି ଭୁଲ୍ କଲେ ଧରାପଡ଼ିଯିବ ସେହି ଭୟରେ ସର୍ବଦା ହନ୍ତସନ୍ତ ହେଉଥାଏ ଦିବାକର ।

'ଏକ ଡାଙ୍ଗଣର କାହାଣୀ' ଗଳ୍ପଟି ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ କଥାଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଶେଷତ୍ୱକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରେ । ଦିବାକର ଚାକିରିରେ ଯୋଗ ଦେବା ଦିନ ତା'ର ମାଲିକ ତା ହାତରେ ଏକ ଡାଙ୍ଗଣ ଧରେଇ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ତାକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଆଚରଣର ମହତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚିତ କରନ୍ତି । ଦିବାକର ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ ଡାଙ୍ଗଣର ତା' ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା କଣ । ତା'ର ସହକର୍ମୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଡାଙ୍ଗଣକୁ ବ୍ୟବହାର ନକରି ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ସାରିଥିଲେ । ଦିବାକର କିନ୍ତୁ ସମୟକ୍ରମେ ଡାଙ୍ଗଣ ତା'ପାଟିକୁ ସିଲେଇବା ପାଇଁ କେତେ ଜରୁରୀ ସେ ବୁଝିପାରିଥିଲା ଏବଂ କାଇଦା କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ନିଜ ପାଟିକୁ ସିଲେଇ ମଧ୍ୟ କରି ଦେଇଥିଲା । ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ହୋଇ ବଂଚିବା ପାଇଁ ଏହି ପାଟି ସିଲେଇ ଡାଙ୍ଗଣଟିଏ କେତେ ଜରୁରୀ; ତାହା ଗଳ୍ପଟିରେ ବେଶ୍ ଅନୁମାନ କରିହୁଏ । ମନ ଭିତରେ ଉଠୁଥିବା ଅଜସ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ, ଗ୍ଲାନି, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଏବଂ ଅନ୍ତର୍ବିବାଦକୁ ଏହି ଡାଙ୍ଗଣ ହିଁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିପାରେ ।

'ଦିବାକରର ଦୁଃଖ' ଗଳ୍ପଟି ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଦ୍ଭଟ ପରିକଳ୍ପନା । ଗଳ୍ପରେ ଗଳ୍ପନାୟକ ଚିତ୍ରପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପାଇଁ ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚିତ୍ରଟିଏ କରିପଠାଇ ପାରୁନାହିଁ । ଯେହେତୁ ତା' ଚିତ୍ରର ଚାହିଁଦା ରହିଛି, ତେଣୁ ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଆୟୋଜକମାନେ ସ୍ଥାନିତ କରେଇ ପାରିବେ । ଦିବାକରର ଚିତ୍ରରେ ଥାଏ ବାସ୍ତବତା, ଥାଏ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟଙ୍ଗ-ବିଦ୍ରୂପ । ସମ୍ରାଟ ଯେ କେତେ ଉଦାର ଏବଂ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ତାହା ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ଚିତ୍ରପ୍ରଦର୍ଶନୀର ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ତଥା ଆକର୍ଷଣ ପାଇଁ ସେହି ବ୍ୟଙ୍ଗଭରା ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଥାଏ । ସମ୍ରାଟଙ୍କ ପ୍ରତି ବିରାଗ ପୋଷଣକାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଚିତ୍ରଦ୍ୱାରା କିଛିଟା ନିଜର ଜ୍ୱାଳାକୁ ପ୍ରଶମିତ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ହେଲେ ଏଥର ଦିବାକର ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ମଳଭାବସମ୍ପନ୍ନ ଚିତ୍ରଟିଏ କରିପାରିନାହିଁ । ଚିତ୍ରପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ନାରୀମାନଙ୍କ ନଗ୍ନ ତଥା ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ଚିତ୍ର ପାଖରେ ବେଶୀ ଭିଡ଼ ଜମେ । ଯେଉଁମାନେ ସେହି ଚିତ୍ରକୁ ଅଶ୍ଳୀଳ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି; ସେମାନେ ହିଁ ସେଠାରେ ବେଶୀ ଭିଡ଼ ଜମାନ୍ତି । ଦିବାକରର ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ନାରୀ ଚିତ୍ରଟିଏ ଗଢ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା; ଯହିଁରେ ଶାଶ୍ୱତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନିହିତ ଥିବ; କିନ୍ତୁ ସେ ତାହା କରିପାରେ ନାହିଁ । କାରଣ ସେପରି ଚିତ୍ରକରକୁ ସାହିପଡ଼ିଶାରେ ଏବଂ ସମାଜ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ । ଦର୍ଶକ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ଶାଶ୍ୱତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନୁଭବ କରିବା କଥା ତାହା ନକରି କେବଳ ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ସାମଗ୍ରୀରେ ହିଁ ତାହାକୁ ଗଣିଥାନ୍ତି । ଦିବାକର ବୁଝିପାରିଛି ଯେ ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ସଂସ୍କରଣରେ ନାହିଁ; କାରଣ ଏମିତି ଏକ ସଂସ୍କରଣ ସର୍ବଦା ଯନ୍ତ୍ରସ୍ଥ ହିଁ ଥାଏ; ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ନାହିଁ କଦାପି; ଏପରିକି ଯାହା ନିର୍ମଳ ଓ ସୁନ୍ଦର ତାହା ପ୍ରଦର୍ଶନୀର ସାମଗ୍ରୀ କେବେ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

ଗାଳ୍ପିକ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ ଜୀବନକୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରୁଥିବା ତାଙ୍କର ବୌଦ୍ଧିକ ମାନସିକତାକୁ ବେଶ୍ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ । ଚବିଶ ଗୋଟି ଗଳ୍ପ ସଂଯୋଜିତ ତାଙ୍କର 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆଁ' ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ ସେହିପରି ଏକ ପରୀକ୍ଷାଧର୍ମୀ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ । ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ନିଜେ କଥା-ପୁରୁଷ ସାଜି ମନୋଦଶାକୁ ଏବଂ ସ୍ଥିତିକୁ ହିଁ ଖୋଜିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ବେଶ୍ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ବେଳେବେଳେ ନିଜ ଉପରେ ନିଜେ ହିଁ ହସିଛି କଥାପୁରୁଷ ।

'ଦିବାକରର ଦୁନିଆଁ' ଗଳ୍ପ ସଂକଳନର ପ୍ରଥମ

ଗଳ୍ପ 'ଶରଣାର୍ଥୀ'ରେ ଦିବାକରଙ୍କୁ ନିଜ ନୀତି ଓ ଆଦର୍ଶ ସହିତ ସାଲିସ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ନିଜ ଉପରିସ୍ଥ ଅଫିସରଙ୍କ ଅବିଚାର ସବୁକୁ ହଜମ୍ କରି ନପାରି ପ୍ରତିବାଦ କରିଛି ଏବଂ ସେଥି ନିମନ୍ତେ ଯାହାବି ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଭୋଗିବାକୁ ମନେ ମନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବଦଳି କରେଇ ନପାରିଲେ ସେ ଚାକିରି ଛଡ଼େଇ ଦେବ ବୋଲି ଜବାବ୍ ଦେଇଥିଲେ ହେଁ ମନ ଭିତରେ ଦବି ଯାଇଛି ।

ଦିବାକର ନୀତି ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ନିଜ ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଭରସାକରି ନିଜ ଉପରିସ୍ଥଙ୍କ ସହିତ ଘଟେଇଲା ଏକ ଘଟଣା । ତା'ର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ତା'ର ହୋଇଯାଇଛି ବଦଳି । ବାରମ୍ବାର ଏମ୍.ଏଲ୍.ଏ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ରହି ନିଜ ବଦଳି ପାଇଁ ଆକ୍ଳାନ୍ତ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ନୂଆ ଜାଗାକୁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବଦଳି କରେଇ ନେଇପାରିନାହିଁ । ପୁରୁଣା ଜାଗାରୁ ସର୍ଭିସବୁକ୍ ଆସିନଥିବାରୁ ନୂଆ ଜାଗାରେ ଇନ୍‌କ୍ରିମେଣ୍ଟ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ପୁରୁଣାଜାଗାର କ୍ୱାର୍ଟର ଛାଡ଼ି ନଥିବାରୁ ସର୍ଭିସ୍‌ବୁକ୍ ଆସିପାରିନାହିଁ । ଏହିପରି ନାନା ସମସ୍ୟା ଏବଂ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ଜୀବନର ବାସ୍ତବତାକୁ ତିଳେ ତିଳେ ଅନୁଭବ କରିଛି ଦିବାକର । ଏମ୍.ଏଲ୍.ଏ ଖୋଦ୍ ତା' ବଦଳି ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଆଉ ସାହସ ଦେଇଛି । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଦିବାକର କେବେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଦେବାପାଇଁ କହିପାରିନାହିଁ । ସେ ବୁଝିଛି ସ୍ତ୍ରୀର ଚାକିରିକୁ ନେଇ ତା'ର ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ । "ଖାଲି ପତ୍ନୀଟିଏ ନୁହେଁ ବ୍ୟକ୍ତିଟିଏ ବୋଲି ନିଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରେଇବାର ପତ୍ନୀର ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ, ଯାହାଥିଲା ଦିବାକର ପାଇଁ ଏକାନ୍ତଭାବେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ।" ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି ଦିବାକରର ବେଶ୍ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମ୍ମାନ; ତେଣୁ ଦିବାକର ଯାହା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲିଭାବିଛି; ଶେଷରେ ତାହା କରିଛି । ଅନ୍ୟମାନେ ଯେଉଁ ବଳରେ ଏଠୁ ସେଠିକି, ସେଠୁ ଏଠିକି ଆସି ଯାଇପାରୁଛନ୍ତି । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ ଉଡ଼େଇ ନେଇପାରୁଛନ୍ତି, ସେହି ବଳକୁ ସେ ଘୃଣାକରେ । ବିପ୍ଳବୀର ଆବେଗ ନେଇ ପତ୍ନୀପାଖରେ ଏକଦା ଉପରିସ୍ଥ ସହ ସାମ୍ନାସାମ୍ନିର ବିବରଣୀ ଶୁଣାଇଥିବା ଦିବାକର ଅନ୍ୟର ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇଛି । ଶରଣ ମିଳିଛି । ମିଳିଛି ଅଭୟ କବଚର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମଧ୍ୟ । ଦିବାକର ପରି ଆଦର୍ଶବାଦୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ଲଢେଇ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ସାଲିସ୍‌ର ପଥ ଶ୍ରେୟସ୍କର ଏହିଭଳି ଭାବକୁ ବହନ କରିଛି ଗଳ୍ପଟି ।

'ଦିବାକାରର ଦୁନିଆଁ' ସଂକଳନର ଦ୍ୱିତୀୟ ଗଳ୍ପଟି ହେଉଛି 'ଜୀବନ ଯାପନ' । ଜଣେ ସାଧାରଣ ଗୃହସ୍ଥର ମପାଚୁପା ଜୀବନଶୈଳୀ ଏହି ଗଳ୍ପରେ ବେଶ୍ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ । ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ମତରେ "ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧାର ଅନେକ ଅନେକ କାଟଛାଣ୍ଟ ପରେ ଯାହା ରୂପନିଏ ତାହା ବାସ୍ତବତା ।" ଗତ ବୟାଳିଶ ବର୍ଷର ଜୀବନଯାପନ ଭିତରେ ଏହି କାଣ୍ଟଛାଣ୍ଟ କରି ଜୀବନ ବଂ଼ିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ତାଲିମ୍ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିସାରିଛି ଦିବାକର । ପ୍ରମୋସନ ହେଲେ କଛି ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହେବ ସେଥିପ୍ରତି ଲୋଭ ଅଛି; ହେଲେ ସେଥିପାଇଁ ଯେଉଁ କୋର୍ସ କରିବାକୁ ହେବ ତାହା କରିବାର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରେରଣା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରି ନାହିଁ ତାଲିମ୍ କୋର୍ସ ପାଇଁ । ହେଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଯେ ଆହତ କଲାପରି ତାକୁ ଖୁଣ୍ଟା ଦେଇନାହିଁ; ସେଥିପାଇଁ ସେ ତା'ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ । ଘରଟିଏ ତୋଳି ସୁନ୍ଦର ପଢ଼ାଘରଟିଏ ତିଆର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଦିବାକରର, ପତ୍ନୀଙ୍କର ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ ରୋଷେଇଘରଟିଏ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା; ଝିଅର ପାଷ୍ଟ ଏ.ସି. ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଏବଂ ଦିବାକରର ବିମାନରେ ଯାତ୍ରା କରିବାର ଇଚ୍ଛା, ହେଲେ କୌଣସି ଇଚ୍ଛାପୂରଣ ନହୋଇପାରିବା ଜନିତ ଗ୍ଲାନିବୋଧ ନାହିଁ କି ତତ୍ପରତା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ଗତ ବୟାଳିଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ । ବୋଧେ ଏହା ହିଁ ଜୀବନ-ଯାପନ ।

'ଶୁଭଚିନ୍ତକ' ଗଳ୍ପରେ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଲୋକଟିଏ କିପରି ନିଜର ସମସ୍ତ ଆତ୍ମଦହନକୁ ଆତ୍ମସ୍ଥ କରି ବଂ଼ିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ତା'ର ଏକ ନିଛକ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ ଶୁଭଚିନ୍ତକରେ । ଗଳ୍ପ-ପୁରୁଷର ବାପା ଦୀର୍ଘ ବତିଶ ବର୍ଷକାଳ ଯେଉଁ ପଦବିରେ ବସିବାକୁ ମନସ୍ଥ

କରିଥିଲେ; ତାହା ଅପୂରଣୀୟ ହୋଇଯାଇଛି । ଯିଏକି ସାଧାସିଧା ମଣିଷ ସହ ଅତି ଧୀର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭିତରେ ଜୀବନରେ କେବେ ସାଲିସ୍ କରିନାହାନ୍ତି । ଆସିଷ୍ଟାଂ ମେନେଜରରୁ ମେନେଜର ଦେଇ ମେନେଜରରୁ ଡ଼େପୁଟି ଜେନ୍‌ରାଲ ମେନେଜର ହେବାରେ କେଉଁଠି ଅସୁବିଧା ହୋଇନଥିଲା ତାଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ଶେଷ ପ୍ରମୋସନରେ ସେ ସଫଳ ହୋଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅସାଧୁ ଉପାୟରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଜେନେରାଲ ମେନେଜର ପଦରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହେବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିବା ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା ସେ ନିଜ ଆଦର୍ଶକୁ ଛାଡ଼ିପାରି ନଥିଲେ । ସ୍ୱପ୍ନଭଙ୍ଗ ହେବାପରେ ଭିତରେ ଭିତରେ କିନ୍ତୁ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଥିଲେ ଗଳ୍ପନାୟକଙ୍କ ବାପା । ପ୍ରମୋଶନ ତ ହୋଲାନାହିଁ ବରଂ ଗୋଟିଏ ହାଲୁକା ଆସନକୁ ଅନ୍ୟତ୍ର ବଦଳି ହୋଇଯାଇଥିଲା । ନୂଆ ପଦରେ ଯୋଗ ଦେବେ କି ଚାକିରିରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେବ କି ମୋକଦ୍ଦମା କରିବେ; କିଛି ସେ ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ନିଜକୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ଲୋକମାନେ କେବଳ ନିଜ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ବଳତା ଏବଂ ସାମାଜିକ ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ସାଲିସ୍ କରି ବଞ୍ଚିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଶେଷରେ ପୁଅକୁ ଚିଠି ଲେଖି ଜଣାଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ ମାସେ ହେଲା ଛୁଟିରେ ଥିଲେ । ଏହି ସପ୍ତାହରେ ଚାକିରିରେ ଜଏନ୍ କରିବେ । ଜଞ୍ଜାଳଗ୍ରସ୍ତ ଗୃହସ୍ଥ ସେ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅସୁସ୍ଥତା, ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଠପଢ଼ା, ଝିଅ ବାହାଘର ପରି ଜଞ୍ଜାଳ ବାଧକରେ ନିଜର ଅନ୍ତର୍ଦାହକୁ ଚାପିରଖିବାକୁ । ମକଦ୍ଦମା କରି କମ୍ପାନୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଇ ପାରିହେବ ନାହିଁ । ବରଂ ନିଜକୁ ବୁଝେଇ ନେବା ସହଜ ହେବ । ନିଜ ପ୍ରତି ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଅନ୍ୟାୟକୁ ବରଂ ସହିଯିବା ସହଜ ଅଟେ ।

'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ' ଗଳ୍ପ ସଂକଳନର 'ଗଲାକଥା' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକରର ଅତୀତ ଜୀବନର ସ୍ମୃତିସବୁ ରୋମନ୍ଥିତ ହୋଇଛି । ପିଲାବେଳେ ମାମୁଘର ଗାଁରେ ଆଖୁ ରକ୍ଷାର ଦୃଶ୍ୟ, ମାମୁଙ୍କର ନିଷ୍ଠାର ସହ ଗୁଡ଼ରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟ, ଆଖୁ କିଆରି ଜଗିବାର ଉପାୟ । ମାମୁଙ୍କର ଦିବାକରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟନେଇ ଯତ୍ନଶୀଳତା, ଜେଜେମା'ଙ୍କ ସ୍ନେହ ସବୁ ଜଳଜଳ ହୋଇ ଆଖିଆଗରେ ନାଚିଯାଏ ଦିବାକରର । ପିଲାବେଳେ ଦିବାକର ଗାଁରୁ ଫେରିଲାବେଳେ ବସ୍ ଚଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଆୟୋଜନ ତାହା ବେଶ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆମୋଦଦାୟକ । ଗାଁରେ ସକାଳୁ ଉଠି ଜେଜେମା' ହାତର ଚିନି ଅବା ଗୁଡ଼ର ଚା ଏବଂ ମୁଢ଼ିଖିଆ କଥା ହେଉ ଅବା ଗରମ ପଖାଳ, ଗୋଟା ମୁଗଡ଼ାଲି, ବୋଇତାଲୁ ଓ ସରୁ ସରୁ କଟା କରଡ଼ି ପକା ଆମ୍ବିଳ, ଜେଜେମା' ହାତର ସେ ସୁଆଦକୁ ଏବେବି ଦିବାକର ଝୁରି ହୁଏ । ହେଲେ ଏବେ ଆଉ ସେକାଳ ପଖାଳ ନାହିଁ । ଜେଜେମା' ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତିତ । ଜେଜେମା' ସହିତ ଗାଁ ଘର, ଜମିବାଡ଼ି ମଧ୍ୟ ଭାଇ ଭଗାରିକି ଦଖଲକୁ ଚାଲିଯାଇଛି ବାପା, କାକାଙ୍କ ଅବହେଳାରୁ । ଗାଁର ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଯାଇଛି । ଗାଁରେ ଆଉ ଆଖୁପେଡ଼ା ହେଉନି । ଆଖୁଯାଉଛି ଟ୍ରକ୍‌ରେ ଚିନିକଳକୁ । ସେତେବେଳେ ସବୁ ଭଲଥିଲା । ଏବେ ଆଉ ସେକାଳ ପଖାଳ ନାହିଁ । ଦିବାକର ମଧ୍ୟ ଅତୀତ ପ୍ରତି ଭାବପ୍ରବଣତା ସ୍ମୃତିସର୍ବସ୍ୱ ନୁହେଁ । "ସେ ଜାଣୁଛି ଏବେ ଲୋକଙ୍କର ବଂ*ବାର ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ବଢ଼ିଛି ବି ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ସଂଘର୍ଷର ପ୍ରଖରତା ।"

ସେହିପରି ଦିବାକରର ପିଲାଦିନର ସ୍ମୃତି ସମ୍ବଳିତ ଅନ୍ୟଏକ ଗଳ୍ପ ହେଉଛି 'ପିଲାଦିନ' । ଦିବାକର ଚାକିରି ଜୀବନର ଦୁଇ ଦଶନ୍ଧି ଅତିକ୍ରମ କଲାପରେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ପିଲାଳିଆମିକୁ ଛାଡ଼ିପାରି ନାହିଁ । ନିଜର ପର୍ବତଘେରା ଅ*ଳରେ ପ୍ରଥମ କରି ଯାତ୍ରୀବାହୀ ଟ୍ରେନ୍ ଚଳାଚଳ କରିବା ସୂଚନା ପାଇବାପରେ ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ମିଠା ବାଣ୍ଟିବା ହେଉ ଅବା ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ନିଜ ପତ୍ନୀ ଏବଂ ସାନ ଝିଅ ସହ ଯାତ୍ରା କରିବା ସମୟରେ ଝରକା ପାଖରେ ବସିବା ନେଇ ଝିଅ ସହିତ କଳି କରିବା ହେଉ; ଏଭଳି ପଲାଳିଆମି କରି ମନେମନେ ଆମୋଦିତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ତା'ପରି ଜଣେ ମଧ୍ୟବୟସ୍କ ଲୋକ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲି ଗଲାବେଳେ

ପିଲାଙ୍କ ପରି ଆଇସ୍କ୍ରିମ୍‌ଟିଏ ବା ପୋଡ଼ା ମକାଟିଏ ଖାଇବାର ଲୋଭକୁ ସମ୍ବରଣ ନ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ସାମିଲ୍ ।

ପିଲାଦିନେ ନଦୀରେ ଡ଼େଇଁ ଗାଧୋଇବାର ମଜା ନେବାରେ ନିଜ ଆଭିଭାବକଙ୍କଠାରେ କୃତଜ୍ଞ ଦିବାକର । କାରଣ ଏବେକାର ଅଭିବାବକଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ତା'ର ବାପା ଏବଂ ଜେଜେ ବାପାମାନେ ପିଲାର ଭବିଷ୍ୟତ ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା ନେଇ କେତେ ନିରୁଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଥିଲେ ମନେ ମନେ ଭାବି ଖୁସିହୁଏ ଦିବାକର । ପିଲାଦିନେ ଯେ ଦୁଃଖ ନଥିଲା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସେସବୁ ଦୁଃଖ ପ୍ରଲମ୍ବିତ ଆଶଙ୍କାର । ସିନେମା ହଲ୍‌ରେ ଆଗଧାଡ଼ିରେ ବସିବାପାଇଁ ଟିକଟ ନମିଳିବା, ପିଜୁଳି କି ତରଭୁଜ ଚୋରିକରି ଧରାପଡ଼ି କାକୁତିମିନତି ହେବାର ପରିସ୍ଥିତି, ସଂସ୍କୃତ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଖଟେଇ ହୋଇ ସାରାଦିନ ବେ୍ ଉପରେ ଠିଆ ହେବା ପରି ଅତି ସରଳ ଓ ସାଦାସିଦା ସେ ସବୁ ଦୁଃଖ । ହେଲେ ଦିବାକର ଏଯାଏଁ ନିଜର ପିଲାଳିଆମିକୁ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରଖିପାରିଥିବାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆତ୍ମତୃପ୍ତି ପାଏ । ଖାଲି ଯଦି ବୟସ୍କ ହୋଇ ନଯାଆନ୍ତା ତା'ହେଲେ ସେ ଗୁଡ଼ାଏ ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଥାଆନ୍ତା; ଯେପରି ଝିଅ ପାଇଁ ଜୋଇଁ ଖୋଜିବା; ବର୍ଷରେ ଥରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ହାଜର ହୋଇ ନିଜେ ବ*ଛି ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ଦେବା ଇତ୍ୟାଦି ।

'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ' ଗଳ୍ପ ସଂକଳନର 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ' ଏକ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦର ଗଳ୍ପ । ଦିବାକର ପହଁରିବାକୁ ଭଲପାଏ । ତେଣୁ ସାହିର ଶେଷମୁଣ୍ଡ ପୋଖରୀକୁ ଭୋରରୁ ସର୍ବଦା ଯାଏ ପହଁରିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ପଡୋଶୀ ଘର ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଏବଂ ଝିଅର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଆକ୍ଷେପ ଏବଂ ତା'ର ଚରିତ୍ର ପ୍ରତି ସନ୍ଦେହ କରୁଥିବା ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ଦିବାକର । କାରଣ ସେ ଜାଣିବାକୁ ପାଏ ଯେ ସମସ୍ତେ କୁଆଡ଼େ କଥା ହେଉଛନ୍ତି ଦିବାକରର ଚରିତ୍ର ଖରାପ ହେତୁ ସେ ଭୋର୍‌ରୁ ଝିଅ ବୋହୂ ଗାଧୋଉଥିବା ପୋଖରୀ ତଟରେ ପହଁରେ । ତେଣୁ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିବେଦନ ହେତୁ ସେ ପହଁରିବା ନିଶାରୁ ନିବୃତ୍ତ ରହେ । ହେଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ନିଜ ଅ*ଳର ପୂର୍ବତନ ସ୍ଥାନୀୟ ରାଜକୀୟ କର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଭାଷଣ ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଦେବାରେ ସହଯୋଗ କରିଥିବାରୁ, ତାଙ୍କରି ଅନୁଗ୍ରହରୁ ଏକ ଷ୍ଟାଡିୟମ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି । ରାଜକୀୟ କର୍ତ୍ତାମଧ୍ୟ ଦିବାକର ପ୍ରତି ଅକୃତଜ୍ଞ ନହୋଇ ଇନ୍‌ଡୋର୍ ବ୍ୟାଡ୍‌ମି[ନ ଷ୍ଟାଡ଼ିୟମଟିଏ ସେହି ସହରରେ ନିର୍ମାଣ କରିଦେବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଛନ୍ତି । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ସେ ଅ*ଳର ନୂତନ ରାଜକୀୟ କର୍ତ୍ତା ନିଜର ଗୁରୁତ୍ୱ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ଯଥାଶୀଘ୍ର ଏକ ସନ୍ତରଣଗାରଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସନ୍ତରଣାଗାରଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାପରେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଦିବାକରର ପୋଖରୀରେ ପହଁରିବା ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଭିନ୍ନ ଆକ୍ଷେପ ଓ ସନ୍ଦେହରେ ହୁଏତ ଅବସାନ ଘଟନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଦିବାକର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛି ସେ ଆଉ ବ୍ୟାଡ଼ମଣ୍ଟନ ଖେଳିବ ନାହିଁ କି ପହଁରିବ ନାହିଁ । ଦିବାକରକୁ ବୟସ ପାଇଁଚାଳିଶ ଛୁଇଁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସାହିର ଟୋକାମାନେ ତାକୁ ବୁଢ଼ା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କଲେଣି । ବୁଢ଼ାକାଳେ ତା'ର ସନ୍ତରଣର ସଉକ ଅନ୍ୟମାନେ ସନ୍ଦେହ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଜାଣି ଦିବାକର ମନେମନେ ସଚେତନ ହୋଇଯାଇଛି । ଦିବାକର ବୁଝିଛି, ଅନୁଭବର ଗଭୀରତାରେ ନୁହେଁ; ବରଂ ବୟସର ପ୍ରମାଣପତ୍ରରେ ହିଁ ଏଠି କେବଳ ଜୀବନର ପରିମାଣ କଳନା କରାଯାଏ ଏଠି ।

'ତାଲିକା ତିଆରି' 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ'ର ଏକ ଅଦ୍‌ଭୁତ ଖିଆଲର ଗଳ୍ପ । ହଠାତ୍ ଦିବାକରର ଇଚ୍ଛା ହୋଇଛି ସେ ପଢିଥିବା ଛଅଟା ସ୍କୁଲର ସମସ୍ତ ସହପାଠୀ, ଚିହ୍ନା ପରିଚିତ, ଜ୍ଞାତିକୁଟୁମ୍ବ, ତା'ଠାରୁ ଛୋଟ ଏବଂ ବଡ଼ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ସେମାନେ ବ*ଛନ୍ତି ନା ନାହିଁ କିଏ କେଉଁ ସ୍ଥିତିରେ ଅଛନ୍ତି ଜାଣିବ । ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ କି ମୃତ କି ସୁସ୍ଥ ସେ ସମସ୍ତ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ସେ ଯୋଜନା କରିଛି । ଦୁଇଟି କାରଣରୁ ଏପରି ଯୋଜନା ହୋଇଛି । ପ୍ରଥମଟି ହେଲା ତା'ଠାରୁ କମ୍ ବୟସର ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ, ସେ ନିଜକୁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ମନେକରିବ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି

ହେଲା ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ବୟସ୍କ ଲୋକ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କିଛି ପ୍ରେରଣା ପାଇବ । ଦିବାକରର ଏପରି ଉଦ୍ଭଟ ଇଚ୍ଛା ପଶ୍ଚାତ୍‌ରେ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଏକ କାରଣ ସକ୍ରିୟ ଥିଲା । ସେ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ିଲାବେଳେ ତା ଶ୍ରେଣୀର ହିନ୍ଦୀ ସାର୍‌ଙ୍କ ଝିଅ ବାତ୍ୟାୟନୀଙ୍କୁ ଖୋଜିବା । ସେତେବେଳେ କ୍ଲାସ୍‌ରେ ପ୍ରଥମ ହେଉଥିବା ବାତ୍ୟାୟନୀକୁ ପଛରେ ପକାଇ ଦିବାକର ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇ ସହପାଠୀଙ୍କ ଗୌରବ ବଢାଇଥିଲା । ହେଲେ ବାତ୍ୟାୟନୀ ଦେବୀପ୍ରତି ଏବେ ମଧ୍ୟ ତା'ମନରେ ଟିକେ ଦୁର୍ବଳତା ରହିଥିବା ମନେକରିଛି ଦିବାକର । ତେଣୁ ସବୁ ସହପାଠୀଙ୍କୁ ଖୋଜିବା ଆଳରେ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଖୋଜିବାକୁ ଚାହିଁଛି । କାଳେ ବାତ୍ୟାୟନୀ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଖୋଜୁଥିବ ଭାବି ମନେମନେ ଆମୋଦିତ ହୋଇଛି । ଏପରି ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଖିଆଲକୁ କିନ୍ତୁ ସେ ସାକାର କରିପାରିନାହିଁ । ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି । କାରଣ ପରିପକ୍ୱ ବୟସରେ ବାତ୍ୟାୟନୀ ଦେବୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପଦାରେ ପଡ଼ିଲେ ଅଯଥାରେ ଉପହସିତ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଭାବିଛି ଦିବାକର ।

'ଅଲଗା ଲୋକ' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକର ନିଜକୁ ଏକ ନିଆରା ପ୍ରକୃତିର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ମନେକରି ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିଛି । କିଶୋର ବୟସରୁ ହିଁ ସେ ଏକା ଏକା ବୁଲୁଥାଏ । ନିଜ ଦୁନିଆରେ ନିଜେ ବ୍ୟସ୍ତଥାଏ । ଏକୁଟିଆ ସିନେମା ଦେଖେ । ଯେବେ ଚାକିରି କଲା ତାକୁ ତା'ର ଏକଚାଟିଆ ନୀତି ପାଇଁ ଫୁଟାଣିଆ ବୋଲି କହି ଚାକିରିଦାତାଙ୍କ କାନରେ ତା' ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲୋକେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଚାକିରି ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇବାପରେ ପର୍ବତଘେରା ଅଞ୍ଚଳରେ ଘରଟିଏ ବନେଇଲା, ତାକୁ କେତେଲୋକ ଭଲ ଚାଲାକ୍ କାମଟିଏ କଲବୋଲି କହିବାରୁ ସେ କିନ୍ତୁ ବେଶ୍ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ଦିବାକରକୁ କେହି ଚାଲାକ ଚତୁର ନ କହି ବରଂ ଉଦାସ କିଶୋରଟିଏ କହିଲେ ଅଧିକ ଯଥାର୍ଥ ହେବ ବୋଲି ଭାବେ ଦିବାକର । କାରଣ ସେ ଭଲପାଏ ପ୍ରକୃତିକୁ, ଉଚ୍ଚଉଚ୍ଚ ପାହାଡ଼ ଶୃଙ୍ଗକୁ, ସେଥିପାଇଁ ଅନ୍ୟମାନେ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚକରି ବଦଳି ହୋଇ ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ପଳାଉଥିବା ବେଳେ, ଦିବାକର ପ୍ରାଣଭରି ଉପଭୋଗ କରେ ଛଅମାସ ଶୀତ ଆଉ ଛଅମାସ ବର୍ଷା ହେଉଥିବା ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ । ଏବେ ଯଦିଓ ଆଗପରି ସେହି ଉଚ୍ଚତର ଶୃଙ୍ଗ ଭଲରେ ଦେଖାଯାଉ ନାହାନ୍ତି ଉଚ୍ଚା ଉଚ୍ଚା ଇମାରତମାନଙ୍କ ଗହଣରୁ; ତଥାପି ଦିବାକର ସଦା ସେହି ପାହାଡ଼ୀ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରେମରେ ମସଗୁଲ ଥାଏ; ଏକ ଭିନ୍ନ ଜଗତର ଅନୁଭବରେ ବିଭୋର ଥାଏ ସବୁବେଳେ ।

'କିଛି କବିତାଂଶ ଓ ଜନୈକ ପ୍ରେମିକା' ଦିବାକରର କିଶୋର ବୟସର ଏକ ପ୍ରେମିଳ ଅନୁଭୂତି ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ଗଳ୍ପ । ଦିବାକର ତେର ବର୍ଷ ବୟସରେ ଯେଉଁ ଝିଅର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଥିଲା ତାକୁ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଜଣାଇପାରିନାହିଁ । ଜୀବନ ଭରି କବି ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଶ୍ରଙ୍କ "ତୁମଠି, କ'ଣ ଏମିତି ଦେଖିଲି ଯେ/ ଏତେ ନାରଖାର ହେଲି', ସତ ଖାଲି ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀରୁ/ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷଣେବି/ ଅନ୍ତର ହୋଇନି/ ତୋ ରୂପ ମୋ ମନ ମନ୍ଦିରରୁ" ପରି କବିତା ଦିବାକରର ଛାତିତଳେ ଦପ୍‌ଦପ୍ ହୋଇ ଜଳିଛି । ଠିକ୍ ସମୟରେ ପ୍ରେମିକାକୁ ନିଜର ମନର କଥା ଜଣାଇପାରି ନଥିବାରୁ ଅନ୍ୟ କେହି ଜଣେ ପ୍ରେମିକା ମନରେ ବସା ବାନ୍ଧିଛି । ସାଙ୍ଗମାନେ ଦିବାକରକୁ ସଚେତନ କରେଇଛନ୍ତି ସେ ସମ୍ପର୍କରେ । ମାତ୍ର ଦିବାକର ଯଥାସମ୍ଭବ ସଜବାଜ ହୋଇ ପ୍ରେମିକାକୁ ପ୍ରେମନିବେଦନ କରିବାକୁ ତା'ହଷ୍ଟେଲକୁ ଯାଇଛି ଏବଂ ସେଠାରୁ ପ୍ରେମିକାର ନାସ୍ତିବାଣୀ ଶୁଣି ହତାଶ ହୋଇ ଫେରିଛି । ସେଠାରୁ ଫେରି ଅଧଘଣ୍ଟାକାଳ କାନ୍ଦିବାର ପାଞ୍ଚଛଅ ବର୍ଷପରେ ଯାହାକୁ ବିବାହ କରିଛି ତା'ର ରୂପ ଓ ଗୁଣରେ ଦିବାକର କେବଳ ମୁଗ୍ଧ ନୁହେଁ ଗର୍ବିତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ପ୍ରେମିକାଠାରୁ ନିରାଶ ହୋଇ ଦିବାକର ପଥର ପାଲଟି ଯାଇନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ତେଷଠି ବର୍ଷ ବୟସରେ ବିବାହର ଛତିଶ୍ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଦିବାକରର ମନେପଡ଼େ ସେହି ପୁରୁଣା ଦିନର ପ୍ରେମିକା ସହ ହଷ୍ଟେଲ ସାମ୍ନାରେ ହୋଇଥିବା ଶେଷ ଦେଖା କଥା । କିଶୋର ବୟସର ପ୍ରେମିଳ ଅନୁଭୂତି, ଦିବାକରର ଶରୀର ବୃଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ

ସୁଦ୍ଧା ମନକୁ କିଶୋର ହିଁ କରି ରଖିଛି ।

'ଲଙ୍ଗ୍ ଡ୍ରାଇଭ୍' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକରର ଗାଡ଼ି ଚଲାଇବା ପ୍ରତି ଅସୀମ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହେବ । ଚଉଦ ବର୍ଷ ବୟସରେ ନିଜ ଇଞ୍ଜିନିୟର ବାପାଙ୍କ ଅଫିସ୍ ଜିପ୍‌ରେ ସେ ପ୍ରେଥମେ ଗାଡ଼ି ଶିଖିଥିଲା । ତା'ର ପ୍ରଥମ ଗୁରୁ ଥିଲେ ତିରିଶ ବର୍ଷର ଯୁବକ ଶେର୍ ଖାଁ । କିନ୍ତୁ ଦିବାକର ଯେଉଁ ଚାକିରି କରିଥିଲା ସେଥିରେ ସରକାରୀ ଗାଡ଼ି ନଥିଲା । ସେ ନିଜେ ଚାକିରି ସରିବାର ପ୍ରାୟ ଚାରି ବର୍ଷ ଆଗରୁ ଏକ ପାଉଁଶିଆ ରଙ୍ଗର କାର୍ କିଣିଲା । ଏବେ ତାକୁ ପଁଷଠି ବର୍ଷ ହେଲାଣି । ତଥାପି ଗାଡ଼ି ଚଲାଇବାର ସଉକ୍ ତାର କମିନାହିଁ । ଦିବାକର କାର୍ ନେଇ ଦୁଇଶହ କିଲୋମିଟର ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ବିମାନ ବନ୍ଦରକୁ ଝିଅ, ନାତୁଣୀକୁ ନେଇ ସମୁଦ୍ର ପତନରୁ ନଅଶହ ମିଟର ଉପରେ ଥିବା ତା ସହରକୁ ଘାଟି ରାସ୍ତାରେ ଗାଡ଼ି ଚଲେଇ ଫେରିଆସେ । ଏବେ କିନ୍ତୁ ବୟସାଧିକ୍ୟ ଯୋଗୁ ଦିବାକର ଥକିଯାଏ ଲଙ୍ଗ୍‌ଡ୍ରାଇଭ୍ କରି । ପତ୍ନୀ ଆକଟ କରନ୍ତି । ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଜାଗାକୁ ଗଲେ ଟ୍ୟାକ୍ସି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦିବାକର ପତ୍ନୀଙ୍କ ସବୁକଥା ମାନୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଇ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ଅମାନ୍ୟ ହୁଏ । ପୁଣି ନିଜ ସଉକ୍‌ର ଲଙ୍ଗ୍ ଡ୍ରାଇଭ୍‌ରେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ତାଙ୍କ ମାନ ମାନଭଞ୍ଜନ କରେ ଦିବାକର । ନିଜର ଯୁବସୁଲଭ ଉଦ୍ଦାମତା ଜନିତ ସଉକ୍ ପୂରାକରିପାରୁଥିବା ଆନନ୍ଦରେ ନିଜେ ଆମୋଦିତ ହୁଏ ଦିବାକର ।

'ବାଜେ କଥା' ଗଳ୍ପଟି ଦିବାକରର ପ୍ରାତ୍ୟହିକ ଅନୁଭୂତି ଉପରେ ଆଧାରିତ ବାସ୍ତବ ସମସ୍ୟା ସମ୍ବଳିତ ଏକ ଗଳ୍ପ । ଜୀବନରେ ଏପରି ଏକ ଏକ ପରିସ୍ଥିତି ଆସେ ଯେଉଁଠି ନିଜ ସହିତ ସାଲିସ କରି ନିଜକୁ ଚଲେଇ ନେବାକୁ ହୁଏ । ଦିବାକର ପ୍ରତିଦିନ ବସ୍‌ରେ ବାଇଶ କିଲୋମିଟର ଯାତ୍ରାକରି କଲେଜ ଯାଏ । ଯେଉଁ ବସ୍‌ରେ ନିତିଦିନ କଲେଜ ଯାଏ ତା'ର ମାଲିକ ଦିବାକରର ଜଣେ ପ୍ରାକ୍ତନ ଛାତ୍ର । ଦିନେ ପ୍ରବଳ ଭିଡ଼ ଥିବା ବସ୍‌ରେ ସିଟ୍‌ଟିଏ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରି କ୍ଲିନର ପିଲାର ଅଣଦେଖା ଭାବରୁ ଦିବାକର ଅସଫଳ ହୋଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ତା'ଠାରୁ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ବସ୍‌ରେ କଣ୍ଡକ୍ଟର ଟିକଟ ପଇସା ମାଗିଲେ ରସିଦ୍‌ମାଗିବାକୁ ମନେମନେ ସ୍ଥିର କରିଛି । କିନ୍ତୁ ବସ୍‌ର ମାଲିକ ପ୍ରାକ୍ତନ ଛାତ୍ର ଖୋଦ୍ ଟିକଟ ଆଦାୟ କରୁଥିବା ବେଳେ ଦିବାକରକୁ ଦେଖି ନମସ୍କାରଟାଏ କରି ଟିକଟ ପାଇସା ନନେବାକୁ କ୍ଲିନର ପିଲାକୁ ବାରଣ କରିଛି । ଦିବାକର ସିଟ୍ ନପାଇପାରି ଯେଉଁ କ୍ରୋଧାଗ୍ନିରେ ଜଳୁଥିଲା ତାହା କଣ୍ଡକ୍ଟର କଥାରେ ଟିକେ ପ୍ରଶମିତ ହାଇଛି । ଚିହ୍ନାଅଚିହ୍ନା ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଟିକେ ଗୁରୁତ୍ୱ ବି ତା'ର ବଢ଼ିଛି । ତଥାପି କ୍ଲିନର ପିଲାଟି ମାଲିକର କଥା ବୁଝିନପାରି ତାଙ୍କୁ ପଇସା ମାଗିବ କି ନାହିଁ ଭାବିବା ଦେଖି ମାଲିକ ପୁନଶ୍ଚ କ୍ଲିନରକୁ ଗାଳି କରିଛି । ଦିବାକରକୁ ସାର୍ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ ନକରି ତାଙ୍କଠାରୁ ନେ ନା' ବୋଲି କହିବା ବି ଦିବାକରକୁ ପସନ୍ଦ ହୋଇନାହିଁ । ତଥାପି ଦିବାକର ଆଉ କ୍ରୋଧ ନକରି ମୁଣ୍ଡଥଣ୍ଡା ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରିଛି । କାରଣ କଲେଜରେ ତା'ର ପିଲାଙ୍କୁ ପଲିଟିକାଲ ଥିଓରୀ ଓ ଉପରବେଳୋ ପି.ଜି ପିଲାଙ୍କୁ 'ସାମାଜିକ ନୈତିକତାର ବିକାଶରେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀର ଭୂମିକା' ବିଷୟରେ ଏକ ସେମିନାରରେ ଭାଷଣ ଦେବାର ଥିଲା । ଜୀବନରେ ଏପରି ବିରକ୍ତିକର ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଥଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡରେ ସହିବାକୁ ହୁଏ । ଆଉ ସେସବୁ ଥିଲା ଦିବାକର ପାଇଁ 'ବାଜେକଥା' ।

'ଦୁଇଟି ସକାଳର କାହାଣୀ' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକର ଏକ ଅପ୍ରିତୀକର ପରିସ୍ଥିତି ଶିକାର ହୋଇ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଆହତ ହୋଇଛି ଏବଂ ତାର ପ୍ରତିଶୋଧ ମଧ୍ୟ ନେଇଛି । ନିଜ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଓବାବୁଙ୍କ ସହ ଗପି ଗପି ଆସିଥିବା ଜଣେ ଅଦ୍ଭୁତ ଢଙ୍ଗରେ ଚାଲୁଥିବା ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖି ଦିବାକରକୁ ପ୍ରଥମେ ହସମାଡ଼ିଛି । ପରେ ଭିନ୍ନକ୍ଷମଙ୍କ ପ୍ରତି ସେପରି ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଦର୍ଶନ ସଂସ୍କୃତିସମ୍ପନ୍ନ ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ ବର୍ବରତା ବୋଲି ଧରାଯାଉଥିବା ହେତୁ ଦିବାକର ନିଜର ହସକୁ ଚାପିଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ଲୋକଟିକୁ ତାଙ୍କର ଅସୁବିଧା ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିଦେଇ

ଏକ ଅପ୍ରୀତିକର ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି ଦିବାକର । ଲୋକଟି ପ୍ରଥମେ ଦିବାକରର ପ୍ରଶ୍ନଶୁଣି ନଶୁଣିବାର ଅଭିନୟ କରିଛି ଏବଂ ରାଓ ବାବୁ ସଚେତନ କରିଦେବାପରେ ଲୋକଟି ମୁହଁ ଛିଂାଡ଼ି କହିଛି, "ହଁ ମୋର ଅସୁବିଧା ହେଉଚି ମୁଁ ଛୋଟଉଛି, କାଇଁ କ'ଣ ଔଷଧ ମୌଷଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବେ କି ?" ଲୋକଟିର ରୁକ୍ଷତାରେ କୋଧିତ ହୋଇ ଦିବାକର ଶକ୍ତ ଚାପୁଡାଟିଏ ମାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରି ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ସେଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ ରଖିଛି । କାରଣ ଦିବାକରର ସ୍ୱଭାବ ସେପରି ନୁହଁ । ତା'ଛଡ଼ା ସେହି ଛୋଟ ସହରର ଦିବାକର ଜଣେ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି । ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବରିଷ୍ଠ ନାଗରିକ; ତେଣୁ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ହାଲୁକା କରିବାକୁ ଯାଇ ପୁନଶ୍ଚ ସେହି ଲୋକଟିଦ୍ୱାରା ଅପମାନିତ ହୋଇଛି । ଲୋକଟି ଦିବାକରକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା ଦୂରର କଥା ସାମାନ୍ୟ ସୌଜନ୍ୟତା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇନାହିଁ । ଦିବାକରକୁ ସେ ଖାଲି ଲେକ୍‌ଚରର୍ ଟିଏ ଥିଲେ ବୋଲି କହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ହାଲୁକା ଭାବରେ ଫୋପାଡ଼ିଲା ପରି ଚିହ୍ନିଚି ବୋଲି କହିଛି । ଯାହାକି ଦିବାକରକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବାଧିଛି । ଦିବାକର ମନେମନେ ଲୋକଟି ସେତିକିର ହିଁ ମୁଣ୍ଡ ବୋଲି କହି ଅପମାନରୁ ବର୍ତ୍ତିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଲାବେଳେ ଦିବାକର ରାଓବାବୁଙ୍କୁ ଆପଣ ତ ଫେରିଲେଣି, ମୁଁ ଟିକେ ବୁଲି ଆସେ, ଖରା ହୋଇଯିବ ବୋଲି କହିଛି । ଜାଣି ଜାଣି ଆପଣମାନେ ନ କହି ଆପଣ ହିଁ କହିଛି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ସେ ଅଭଦ୍ର ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ଲୋକଟିର ସ୍ଥିତିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ନିଜର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା । ପରଦିନ ସକାଳେ ସେହି ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ଲୋକଟି ଦିବାକରର ଗଳିରେ ଜଣେ ତରୁଣୀ ଗୃହିଣୀକୁ ଫୁଲଦେବା ଅବସରରେ ଦେଖି ତା' ମୁହଁରେ ଗରମ ଚା ଛାଟି ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦିବାକର ତାହା କହିପାରିନାହିଁ; କାରଣ ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ଭିନ୍ନକ୍ଷମ । ସାଧାରଣ ଅନୁଭବକୁ ଗଳ୍ପ କରିଦେବାର ପ୍ରବଣତା; ନାରାୟଣଙ୍କର ଗଳ୍ପର ପ୍ରମୁଖ ଏକ ଦିଗ । ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ଏକ ବେଶ୍ ସଫଳ କଥାଭିବ୍ୟକ୍ତି ।

'ମନ୍ଦିରର ପାହାଚ ଚଢ଼ା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନୁଭବ' ଗଳ୍ପରେ ଗଳ୍ପପୁରୁଷ ଭଲଭାବରେ ଜାଣେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ନିଶୁଣି ନାହିଁ, ତଥାପି କାଳେ ନିଶୁଣିଟିଏ ପାଇଯିବ ସେଥିପାଇଁ ମନଟା ବିକଳ ହୁଏ । ସକାଳୁ ଉଠି ନିଜ ସହର ମଧ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ଥିବା ମନ୍ଦିରର ପାହାଚକୁ ଆଠ ଥର ଚଢ଼ି ଓହ୍ଲାଇ ହଜାରେ ଷୋହଳ ଥର, ନିଜର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରତି ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି । ସକାଳୁ ଛୋଟ ହାଟ ବେପାରି, ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଯାଉଥିବା ପିଲା ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜର ମନସ୍କାମନା ପୂର୍ତ୍ତିପାଇଁ ମନ୍ଦିର ପାଖେ ମୁଣ୍ଡିଆମାରିଯା'ନ୍ତି । ଦିବାକରର କିନ୍ତୁ ଆସ୍ଥା ନାହିଁ ସେ ସବୁରେ, ତଥାପି "ଜୀବନ ମାନେ ତ ସେୟା ନିଜେ ପାପୀ କି ନିରୀହ ଜାଣିନହେବା, ଜୀବନ ମାନେତ ସେୟା ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନିଃସଙ୍କୋଚରେ ନିର୍ଲଜ ଭାବେ ତାଙ୍କର କରୁଣା ଭିକ୍ଷା କରିବା; ଜୀବନମାନେ ତ ନିଜ ସହ ନିଜେ ଅହରହ ଯୁଝିବା ।" ଦିବାକର ମଧ୍ୟ ନିଜର ମଧୁମେହ ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଜୀବନକାଳ ଲମ୍ୱେଇବାକୁ ସବୁଦିନ ଭୋର୍‌ରୁ ହଜାରେ ଷୋହଳ ପାହାଚ ଚଢେ ଆଠଥର ତଳଉପର ହୋଇ ।

'କାରଖାନା' ଗଳ୍ପଟି ସଂକଳନର ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର କଳେବରଯୁକ୍ତ ଗଳ୍ପ । ଯେଉଁଠି ଜଣେ କର୍ମଠ ଏବଂ ଆନ୍ତରିକ ଉଦ୍ୟମଶୀଳ ସଚ୍ଚୋଟ କାରଖାନା ମାଲିକ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଅନାବିଳ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ବିଶ୍ୱାସକୁ ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରିବ । କାରଖାନାଟି ପ୍ରକୃତ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନ୍ ଅନୁସାରେ ନହୋଇ ନିହାତି କାମଚଳାଭାବେ ଚାଲିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ନିଜ ମାଲିକ ପ୍ରତି ଅଗାଧବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଆସ୍ଥା ଅନେକ ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ ମାଲିକ ସହିତ ସେମାନଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ରଖିପାରିଛି । ଶ୍ରମିକମାନେ କାରଖାନାର ବାହ୍ୟ ଚକଚାକ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କର୍ମକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି ।

'ଘରମାଲିକ' ଗଳ୍ପ ଆଉ ଏକ ଖିଆଲର ଗଳ୍ପ । ଦିବାକର ଯେଉଁ ଘରେ ରହୁଥାଏ; ସେ ଘରର ମାଲିକ କିଏ ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ । ସେ ଘରେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର

ଅସୁବିଧା ରହିଛି, ଯଥା- ସହରଠାରୁ ଦୂର, ବିଜୁଳି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ, ପାଇଖାନା ମଧ୍ୟ ଅଧା ତିଆରି, ସାପ, ବିଛା, ଭାଲୁ ଓ ହେଟାର କଲକଲ ସବୁବେଳେ । ଏପରି ପରିବେଶରେ ଝିଅ ରହୁଥିବାରୁ ଶାଶୂଙ୍କ ଅଶାନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ସବୁ ସମସ୍ୟା ଅପେକ୍ଷା ଦିବାକର ଘରମାଲିକର ସନ୍ଧାନ ପାଇପାରୁନଥିବାରୁ ବିଚଳିତ ହୋଇଛି । ବିଜୁଳି ସଜଡ଼ାବାଲା, ପାଣି ପାଇପ ସଜେଇବା ଲୋକ କେହି ତାକୁ ଘରମାଲିକର ସନ୍ଧାନ ଦେଇପାରିନାହାନ୍ତି । ଶେଷରେ ପତ୍ନୀ ସେହି ଘରଟିକୁ ନିଜର କରି ଖୁସିରେ ରହିବା ଏବଂ ଦିବାକର ମଧ୍ୟ ପାରୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘରଟିକୁ ନିଜର କରି ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ଯେଉଁଦିନ କିଏ ଅସଲି ମାଲିକ ଆସି ଘରୁ ବାହାରିଯିବାକୁ କହିବ, ସେଦିନ ଦେଖାଯିବ ଏଭଳି ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟରେ ହୋଇଛି ଦୃଢ଼ ।

'ଛତା' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକରର ଭିନ୍ନ ଏକ ସଉକ୍‌କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହେବ । ବର୍ଷାରେ ଭିଜିବାରେ ଦିବାକରର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ, ହେଲେ ତା'ର ସେ ଆନନ୍ଦକୁ ନିଜର ନୈତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଦ୍ୱାହିଦେଇ ଘରୁ ବାହାରିଲା ବେଳେ ପତ୍ନୀ ହାତରେ ଛତାଟିଏ ଧରେଇ ଦିଅନ୍ତି । କଲେଜରେ ଜାଣି ଜାଣି କପ୍‌ବୋର୍ଡରେ ଛତାକୁ ଲୁଚାଇ ଭିଜିଭିଜି କ୍ଲାସ୍‌କୁ ବାହାରିଲା ବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଜଣେ ସହକର୍ମୀ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉଦ୍ୟମରେ ଛାତ୍ର ଜଣକ ଆସି ଛତାଧରେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଦିବାକରକୁ । ତା'ର କିନ୍ତୁ ଭାରି ଇଚ୍ଛା ମନଭରି ବର୍ଷାରେ ଟିକେ ଭିଜନ୍ତା । ରାଗରେ ଦାନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ କରେ ଦିବାକର ଅଯାଚିତ ଭାବେ ସହକର୍ମୀ ଏବଂ ଛାତ୍ରମାନେ ତାକୁ ଛତା ଯାଚୁଥିବାରୁ । ସେ ରହୁଥିବା ସହରକୁ ଭଲପାଇବାର ଅନେକ କାରଣ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବର୍ଷା ଥିଲା ଅନ୍ୟ ଏକ ଆକର୍ଷଣ; ଯେଉଁ ବର୍ଷାରେ ଭିଜିଲେ ହିଁ ଭିଜିବାର ଅସଲ ମଜା ମିଳିପାରେ ତେଣୁ ସେଇ ଉପଲବ୍ଧି ପାଇଁ ସୁବିଧା ଦେଖି ହାତରୁ ବେଳେବେଳେ ଛତାଟି ହଜେଇ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

'ସାଙ୍ଗ ଓ ଦିବାକର' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକର ପଡ଼ିଛି ଏକ ବିଷମ ପରିସ୍ଥିତିରେ । ଦିନେ ଦିବାକର ଓ ତାର ସାଙ୍ଗ ସାନ୍ଧ୍ୟଭ୍ରମଣରେ ବାହାରି ଥିବାବେଳେ ହାତୀଟିଏ କଳସଧରି ଧାଇଁ ଆସିଛି ଏବଂ ସାଙ୍ଗମୁଣ୍ଡରେ ଢାଳି ଦେଇଛି । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ସାଙ୍ଗର ଭାଗ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଇଛି । ହାତୀଜନିତ ଘଟଣାଟି ଘଟି ନଥିଲେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ଦିନ ପରି ପୋଲ ଉପରେ ବସି ଗପିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ସାଙ୍ଗ ହୋଇଛି ରାଜା । ଦିବାକର ରାଜାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ଏକଥା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ହଜମ ହୁଏ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଭାବନ୍ତି ଦିବାକର ରାଜାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ବୋଲି ବେଶୀ ଦେଖେଇ ହେଉଛି । କାହିଁ ରାଣୀ, କାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରକାଣୀ ବୋଲି ବି କହନ୍ତି । କିଛିଦିନ ପରେ ରାଜାଙ୍କ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ରାଜଧାନୀରେ ପାଳନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ଦିବାକରକୁ କିଛି ଲୋକ ରାଜାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ହିସାବରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପଠେଇଛି କି ନାହିଁ ପଚାରିଛନ୍ତି । କାରଣ ଦିବାକରର ସହରରୁ କିଛି ନମନ୍ତ୍ରିତ ଅତିଥିଙ୍କୁ ତଥା ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ହୋଇଛି । ଦିନକୁ ଦିନ ଦିବାକରକୁ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନିଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହୁଁଥିବା ମନେକରିଛି ଏବଂ ସେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଜନ୍ମୋତ୍ସବରେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଛି ବୋଲି ସବୁଆଡ଼େ କହିଛି । ସେ ଚାହିଁଥିଲେ ସତ କହିପାରିଥାନ୍ତା କିନ୍ତୁ ମିଛ କହିବାକୁ ବାଧହେଲା । ଜନ୍ମଦିନର ପୂର୍ବଦିନ ରେଳଗାଡ଼ିରେ ବୟାଳିଶ ଘଣ୍ଟା ଯାତ୍ରା କରି ରାଜଧାନୀରେ ପହଞ୍ଚିଛି । କିନ୍ତୁ ପହଞ୍ଚିବାର ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ କିଛି ବଳିଷ୍ଠ ବପୁବନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ରାଜାଙ୍କ ଜନ୍ମଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଆସିଥିଲେ ପାସ୍ ଦେଖାଇବାକୁ ହେବ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଅଯଥା ଗହଳି କଲେ ଗିରଫ କରିବାକୁ ଭୟ ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଗହଳି ପ୍ରତି ତା'ର ମଧ୍ୟ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ, ତଥାପି ଦିବାକର ବୁଝିପାରିନାହିଁ ଯେ କେଉଁ ଆକର୍ଷଣରେ ସେ ରାଜଧାନୀ ଯାଇଥିଲା ବିନା ରିଜର୍‌ଭେସନ୍‌ରେ । ଦିବାକର ଜାଣିଦେଲା ଇତିହାସ ପ୍ରତି ଉନ୍ମୁଖତାରୁ ତା'ର ମୁକ୍ତି ନାହିଁ; ଯଦିଓ ଇତିହାସ ପାଇଁ ମାନବୀୟ ଆବେଗ ଅବାନ୍ତର ଏବଂ ନିଜର ଗତିପଥର ଗାତଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରେଇବା ଲାଗି ଇତିହାସ ନିରନ୍ତର ଗଦେଇ ଚାଲିଥାଏ ତା'ପରି ଅସଂଖ୍ୟ ମଣିଷଙ୍କ ମାଂସ ଓ ହାଡ଼ !

'ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକର ନିଜକୁ ଜଣେ

ଦାୟିତ୍ୱବାନ ନାଗରିକ ମନେକରି ରାଜାଙ୍କୁ ଚାଟୁକାରମାନଙ୍କ କବଳରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ନାନା ପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟମ କରିଛି । ଯଦି ରାଜାଙ୍କୁ ନିକାଞ୍ଚନରେ ଥରେ ଭେଟିପାରନ୍ତା, ତା' ହେଲେ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥ ଚାଟୁକାରମାନଙ୍କଠାରୁ ରାଜାଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇ ନିଜେ ଜଣେ ସତ୍ ପରାମର୍ଶଦାତା ଭାବେ ରାଜାଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ ରହନ୍ତା ବୋଲି ଭାବିଛି । କିନ୍ତୁ ନିକାଞ୍ଚନ ତ ଦୂରର କଥା, ଆବେଦନ ପତ୍ର ଦେଇ ମଧ୍ୟ ସେ ଭେଟିପାରି ନାହିଁ । ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ଯାହା ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖିପାରେ । ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟିବାର ଅନେକ କଳ୍ପନା କରେ କିନ୍ତୁ ସବୁ ଅବାସ୍ତବ । ଦିବାକର ଦିନେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଜଣେ ସିଦ୍ଧପୁରୁଷଙ୍କୁ ଭେଟେ, ଯିଏ ତା'ର ମନୋଦଶାକୁ ବୁଝିପାରନ୍ତି ଏବଂ ମନସ୍କାମନା ପୂରଣ କରିବାକୁ ବର ଯାଚନ୍ତି । ସ୍ୱପ୍ନରେ ସିଦ୍ଧିପୁରୁଷ ଦିବାକରଙ୍କୁ ରାଜା ବନେଇଦେବାକୁ କହନ୍ତି । ଦିବାକର ଆନନ୍ଦରେ କୁରୁଳି ଉଠେ ଏବଂ ଦିବାକରର ସ୍ୱପ୍ନ ହଠାତ୍ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ଦିବାକର ନିଦରୁ ଉଠି ନିଜ ପିଲାଦିନର ଫଟୋଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖେ । ଦିବାକର ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ପିଲାଦିନର ଫଟୋରେ ଝଟକୁଥିବା ନିରୀହତାର ସାଦୃଶ୍ୟକୁ । ତା ନିଜ ଭିତରେ ସମ୍ରାଟଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେ ଏବଂ ଦର୍ପଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡ଼ାହୁଏ । ଦିବାକର ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଭିତରେ ଖୋଜିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେ ।

'ପଦୋନ୍ନତି' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକର ଜୀବନର ଏକ ଅପ୍ରିୟ ବାସ୍ତବତା ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ହୋଇ ନିଜ ସହିତ ସାଲିସ କରିଛି । ଶୁଆ-ଶାରୀମାନଙ୍କୁ ଚକ୍ରଧର ପକ୍ଷୀଜନ୍ମରୁ ପାରକର ପରି ବହୁ ପରିଚିତ ବାକ୍ୟ କେତୋଟି ମୁଖସ୍ଥ କରାଇବା ଦାୟିତ୍ୱରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିଲା ଦିବାକର । ଏପରି ଦାୟିତ୍ୱସମ୍ପନ୍ନ ପାଇଁ ଆହୁରି ଅନେକ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ହଠାତ୍ ଦିବାକରର ସେହି କାମରୁ ପଦୋନ୍ନତି ଘଟିଛି । ଶୁଆଶାରୀଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ଦେଉଥିବା ଏବଂ ପଞ୍ଜୁରି ସଫା କରୁଥିବା ତଥା ତା'ର ପୂର୍ବପଦରେ ନବନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତଦାରଖ କରିବା ଥିଲା ଦିବାକରର ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟ । ଦିବାକର କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନଥିଲା । ପ୍ରଥମତଃ ସେ ନିଜର ପୂର୍ବକାର୍ଯ୍ୟ ଛାଡ଼ିବା କଥା ଭାବିନଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା ତା'ପକ୍ଷେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ । ତା'ର ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ତିକ୍ତତା ଏବଂ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ନିଜ ଉପରିସ୍ଥଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜଣାଇବାର ଅବକାଶ ପାଉନଥିଲା । କାହାର ଚେର କେତେ ବାଟ ଲମ୍ବିଛି ନଜାଣି; କାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ କରିବା ଅର୍ଥ ବିଛାମନ୍ତ୍ର ନଜାଣି ସାପ ଗାତରେ ହାତ ପୂରାଇବା ଅଟେ ବୋଲି ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ଥିଲା ଦିବାକର । ଦିବାକର ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ବାରମ୍ବାର ଅବହେଳା ଦେଖି ମଧ୍ୟ କିଛି କରିପାରୁନଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ସେ କାହାକୁ ଦାୟୀମଧ୍ୟ କରୁନଥିଲା । ତାର ଅଧସ୍ତନ ଏବଂ ଉପରିସ୍ଥ ସମସ୍ତେ ତା'ପରି ଥିଲେ ଅସହାୟ । ଦିବାକର ବୁଝିପାରୁଥିଲା ଶୁଆଶାରୀମାନଙ୍କପରି କୌଣସି ଜନ୍ମରୁ ପାରି ହେବାତ ଦୂରର କଥା; କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରୁ ଟିକିଏ ଘୁଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟତମ ସାମର୍ଥ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ କାହାର । କେବଳ ଦିବାକର ଅଧସ୍ତନରୁ ଉପରିସ୍ଥ ହେବା ପରି ଉପରିସ୍ଥ ବଦଳୁ ଥାନ୍ତି ମଝିରେ ମଝିରେ; ମାତ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ ନାହିଁ କେବେ ।

'ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ସନ୍ଧ୍ୟା' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକରର ଆଉ ଏକ ସଉକ୍‌କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହେବ । ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଦିବାକର ପ୍ରବଳ ଶ୍ରଦ୍ଧା । ଦିନେ ସେ ଓ ସମରେନ୍ଦ୍ର ଦୁଇବନ୍ଧୁ ଦୀର୍ଘ ପଇଁଚାଳିଶ ବର୍ଷପରେ ରାସ୍ତାରେ ବେପରୁଆ ଭାବେ ସାହିତ୍ୟିକ, ଦାର୍ଶନିକ ତଥା ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କ ପରି ସର୍ବୋପରି ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଲାବେଳେ ରାଜଧାନୀର ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହେଉଥିବା ଭବନରେ ପଶିଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଛନ୍ତି ଏକ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଆୟୋଜନ । ପରୀକ୍ଷାରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହ ସେ ଦୁଇଜଣ ମଧ୍ୟ ଘଟଣାକ୍ରମେ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି ଜଣେ ପରିଚିତ ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ପ୍ରରୋଚନାରେ । ପରିଚିତ ବୃଦ୍ଧ ଜଣଙ୍କ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱରେ ପରୀକ୍ଷା ହେଉଥିବାରୁ ପୁରସ୍କାର ରାଶି

ଦଶ କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ବାଣ୍ଟି ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ କୋଟି ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ କରେଇ ଦେବାକୁ ଯୋଜନା କରିଛନ୍ତି । ହେଲେ ଦିବାକର ଏବଂ ସମରେନ୍ଦ୍ର ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ହାବଭାବ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରତି ଥିବା ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆମୋଦିତ ହୋଇଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଖାତାରେ କିଛି ଲେଖି ନାହାନ୍ତି । ପରୀକ୍ଷାପରେ ବୃଦ୍ଧଙ୍କୁ ଦୁହେଁ ସବୁ ସତକଥା କହିଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ପ୍ରରୋଚନାରେ ସେମାନେ ଅଠର ବର୍ଷ ବୟସରେ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ନିର୍ମଳ ଭାବମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ; ଆଜି ସେହି ସାହିତ୍ୟକୁ ଟଙ୍କାର ସ୍ତୂପତଳେ ଚାପିଦେଇ ନିଜର ସୁଖକୁ ହରେଇବାକୁ ସେମାନେ ଚାହିଁ ନାହାନ୍ତି । ବୃଦ୍ଧ ବରଂ ନିଜର ସୁରା ଓ ନାରୀ ପ୍ରତି ଥିବା ସଉକକୁ ରାଜପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ପାଇଁ ଭଲରେ ପୂରଣ କରିପାରିଛନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟପ୍ରତି ନିର୍ମଳ ଭଲପାଇବା କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥର ବିପୁଳତା ପାଖରେ ଫିକା ପଡ଼ିନାହିଁ ଦିବାକର ପାଖରେ । ଗଳ୍ପଟି ଏକ ଅଦ୍‌ଭୁତ ଖିଆଲ ସହ ଆଦର୍ଶର ମିଶ୍ରିତ କଥାଭିବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱରୂପଅଟେ ।

'ଛଦ୍ମବେଶ' ଗଳ୍ପଟି ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ଏକ ଉଦ୍ଭଟ ପରିକଳ୍ପନାର ଗଳ୍ପ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନରେ ନିଜକୁ ମୃତ ବୋଲି ଦେଖୁଛି । ଗାଳ୍ପିକ ତାକୁ ତା'ର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିବୁଝି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଲୋକଟି ଦୁନିଆର ଅନୀତି, ଦୁର୍ନୀତୀ ଭଳି ଅବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସହ୍ୟ କରିନପାରି, ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆଖି ବୁଜି ଦେଇଛି । ଯେତେବେଳେ ଲୋକଟିର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଛି ସେ ନିଜକୁ ଜୀବିତ ଦେଖୁଛି । ଏ ଧରଣର ସ୍ୱପ୍ନର ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରି ନିଜର ନିରୀହତାକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ଏକ ଚକ୍ରାନ୍ତ ପରି ତାକୁ ଲାଗିଛି । କାରଣ ତା'ର ନିରୀହତା ତା'ର ଭୀରୁତାର ଛଦ୍ମବେଶ ନୁହେଁ ବୋଲି ସେ ଆଦୌ କରିପାରିନାହିଁ । ଲୋକଟି ଯାହା ହୋସ୍‌ରେ ଥିଲାବେଳେ କହିପାରୁ ନଥିଲା; ତାହା ତା'ର ଅବଚେତନ ସ୍ତରର କଥା ଭାବେ ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । 'ଛଦ୍ମବେଶ' ଭିତରେ ମଣିଷର ଅଭାବିତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଏବଂ ତା'ର ସନ୍ତ୍ରସ୍ତପଣ ବାସ୍ତବତାରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ନହୋଇ ରୂପପାଇଛି କଳ୍ପିତ ସ୍ୱପ୍ନ ମାଧ୍ୟମରେ ।

'କୋଠରିର ଚାରିକାନ୍ଥ' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକର ତା' କୋଠରିର ଗୋଟିଏ କାନ୍ଥରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ତିନିଟି କାନ୍ଥରେ ଇତିହାସ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ତା'ନିଜ ପିତା-ମାତାଙ୍କ ତୈଳଚିତ୍ର ଏବଂ ଶେଷ କାନ୍ଥରେ ତା ନିଜର ପତ୍ନୀ ଓ ଝିଅର ଗ୍ରୁପ୍ ଫଟୋ ଲଗାଇଥିଲା । ସେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଫଟୋକୁ ଚାହିଁ ତାଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଛି । ଇତିହାସ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛି ସେମାନଙ୍କ ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ; ଯଦିଓ ତା'ର ଇତିହାସ ଅଂଶ ହେବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆଗ୍ରହ କିମ୍ବା ସ୍ନେହ ନାହିଁ । ନିଜ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛି ତା'ର ଜନ୍ମକୁ ନେଇ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତା'ର କ୍ଷୟଶୀଳତା ପାଇଁ ଦାୟୀ କରିଛି; କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସବୁ ଫଟୋଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ସ୍ଥାନରୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିପାରି ନାହିଁ । ଈଶ୍ୱର, ଇତିହାସ, ତାର ପିତାମାତା ସମସ୍ତେ ତାର କ୍ଷୟଶୀଳତା ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜ ପିତାମାତାଙ୍କଠାରେ କେବଳ କୃତଜ୍ଞ ରହିପାରିଛି । ଅନ୍ଧକାରର ନୀରବଚ୍ଛିନ୍ନ ରାଜୁତିକୁ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ହେଲେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରେ ଯେଉଁ ତଡ଼ିତ୍ ତାହାହିଁ ତା ଜୀବନ; ଯାହାର ବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ୟତାରେ ପୁଷ୍ପାୟିତ ହୁଏ ଚେତନାର ସୁଦୂର ଦିଗନ୍ତ ଓ ହୃଦୟର ନିଭୃତ ନିକୁଞ୍ଜ !

'କେନାଲୀକରଣ' ଗଳ୍ପରେ ଉଦାରୀକରଣ, ବଜାରୀକରଣ, ଜଗତୀକରଣ ପରି 'କେନାଲୀକରଣ' ଶବ୍ଦଟି ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଜାମାନେ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କୁ ବନ୍ୟାର ପ୍ରକୋପକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ରାଜାଙ୍କ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସୁରକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଉଦ୍ୟମ ବିଫଳ ହେବାପରେ; ରାଜା ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଇଞ୍ଜିନିୟରମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅବ୍ୟାହତି ହେଇଛନ୍ତି । ବିଦେଶରୁ ନୂତନ ଇଞ୍ଜିନିୟରମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଅତିଥିଚର୍ଚ୍ଚା କରିଛନ୍ତି । କିଛିଦିନ ପରେ ନୂତନ ଇଞ୍ଜିନିୟରମାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଛୋଟବଡ଼ ନଦୀମାନଙ୍କୁ କେନାଲରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ଏଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା

ଅର୍ଥ ନିମନ୍ତେ ରାଜାଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥିବାରୁ ଋଣସୂତ୍ରରେ ପ୍ରଜାଙ୍କଠାରୁ ସମସ୍ତ ସୁନା ଅଳଙ୍କାର ନିଆଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଜାଙ୍କର ବହୁ ପ୍ରତିକ୍ଷୀତ କେନାଲ ତିଆରି ହୋଇପାରିନାହିଁ । କାରଣ ନୂତନ ଇଞ୍ଜିନିୟରମାନେ ହେଲେ ବିଦେଶରେ ପରିପାଳିତ ତାଙ୍କର ଅବୈଧ ସନ୍ତାନଗଣ । ଧନସମ୍ପତ୍ତି ସବୁନେଇ ରାଜା ଏବଂ ତାଙ୍କ ପରିବାରବର୍ଗ ଚମ୍ପଟ ମାରିଛନ୍ତି । ସମସାମୟିକ ସମାଜର ଏକ ନିଛକ ବାସ୍ତବତାକୁ କେନାଲୀକରଣ ଗଳ୍ପର ଅନ୍ତରାଳରେ ଅନୁଭବି ହେବ ।

'ସ୍ୱପ୍ନ ଭଳି ଜନୈକ ପୌଢ଼ଙ୍କ କଥା' ଗଳ୍ପରେ ଦିବାକର ଅଠତିରିଶ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ବା ଅନିଚ୍ଛାରେ ଦେଖିଆସିଛି । ସ୍ୱପ୍ନରେ ବେଳେବେଳେ ମୁଷ୍ଟିଯୋଦ୍ଧାଭାବେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଉଛି ତ କେତେବେଳେ କୁମ୍ଭୀରପିଠିରେ ବସି ନଦୀର ଉପର ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ସବୁଜିମାକୁ ଦେଖିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଛି; ହେଲେ ସବୁ ସ୍ୱପ୍ନ ତା'ର ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ! ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଭାଷାରେ " ଏଯାବତ୍ ଅଲଭ୍ୟ ଏମିତି ସ୍ୱପ୍ନଟିଏ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଏଇ ସ୍ୱପ୍ନରଙ୍କ ପ୍ରୌଢ଼ଙ୍କୁ ମିଳିବା ନମିଳିବା ନିର୍ବିଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ଭାବନାକୁ କିନ୍ତୁ ଏଡ଼ିଦିଆଯାଇନପାରେ ଯେ ଏଭଳି ଏକ ମଧୁର ସ୍ୱପ୍ନର ସମ୍ଭାବନାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ଜୀବନ କେଉଁ ଏକ ସ୍ମୃତିସିକ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେଇ ସ୍ୱପ୍ନ ସହ ଏକାତ୍ମ ହୋଇଯାଇପାରେ । 'ସ୍ୱପ୍ନଭଳି ଜନୈକ ପ୍ରୌଢ଼ଙ୍କ କଥା'ର ସ୍ୱପ୍ନମୟତା ଓ କଳ୍ପନା ବେଶ୍ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କଲାଭଳି !

ଗତ ଶତାବ୍ଦୀର ସପ୍ତମ ଦଶକରେ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପରେ 'ନୂଆ ଚେତନା'ର କଥା ଅନେକ ସମୟରେ ଆଲୋଚକମାନେ ଆଲୋଚନା କରିଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ଲେଖକମାନେ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାର ସଚେତନତାର ସୃଷ୍ଟି ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ୱସ୍ୱ ସୃଷ୍ଟିକୁ ଭିନ୍ନ ଏକ ମାନଦଣ୍ଡରେ ଦେଖିବାର ପ୍ରବଣତାକୁ ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ 'ସାହିତ୍ୟ'କୁ ଭାଷାର ଏକ ନାନ୍ଦନିକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଆଉ 'ଗଳ୍ପ'କୁ ସର୍ଜନାତ୍ମକ ଭାଷିକ କଥାଭିବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ଆଉ ସ୍ରଷ୍ଟା ତା'ର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ଜୀବିତ ରୁହ ବୋଲି ନିର୍ବିବାଦରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଗାଳ୍ପିକ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଗଳ୍ପର ଦୁନିଆର ଅନୁଶୀଳନ । ଷଷ୍ଠ ଦଶକର ଶେଷାଂଶରେ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ-ଜଗତରେ ଆମେ ନାରାୟଣଙ୍କର ଗଳ୍ପର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସମୂହକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁ । ଏଠାରେ ସ୍ମରଣ କରାଯାଇପାରେ ଜାନୁଆରୀ ୧୯୬୯ ମସିହାରେ 'ଝଙ୍କାର'ରେ ପ୍ରକାଶିତ 'ସ୍ୱପ୍ନିଳ ସକାଳ' ଗଳ୍ପକୁ । ଯେଉଁଠି ଠେକୁଆକୁ ରାତି ସ୍ୱପ୍ନରେ ଚାରିଟି ଗୁଳିରେ ବିଦ୍ଧ କରିବା; ତା'ର ମାଂସ ଅଭକ୍ଷ୍ୟ ରହିବା ଏବଂ ସମସ୍ତେ ମାଂସ ଖାଇବାରୁ ବ˜ିତ ହେବାର ଗ୍ଲାନି ଆଉ ମୃତ୍ୟୁର ଦୁର୍ଭୋଗରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଯିବା ଭଳି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ଗଳ୍ପର ମୂଳ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବେଶ୍ ସାନ୍ଦ୍ର କରିଥିଲା; ସେହିଭଳି ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୬୯ର 'ରଚନା'ରେ ପ୍ରକାଶିତ 'ମହରଗ ଓ କାନ୍ତାର' ବା ୧୭ ମଇ ୧୯୭୦ରେ 'କଳିଙ୍ଗ'ରେ ପ୍ରକାଶିତ 'ଜଣେ ତରୁଣ ଶ୍ରୀବତ୍ସ' ଭଳି ଗଳ୍ପ ପରିଚିତି ଆଣିଦେଇଥିଲା ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟରେ ।

ପ୍ରଥମ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ 'ମହାତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ' (୧୯୯୭) ଏବଂ ପରେ 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ' (୨୦୧୩) ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ଗାଳ୍ପିକ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଗଳ୍ପ ରଚନା ଓ ପ୍ରକାଶ ଭିତରେ ଅନେକ ତାରତମ୍ୟ ଏବଂ ଅଦ୍ୟାବଧି ସବୁ ଗଳ୍ପ ଅସଂକଳିତ; କିନ୍ତୁ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ନୁହେଁ । ଗତ ଶତାବ୍ଦୀର ସପ୍ତମ ଓ ଅଷ୍ଟମ ଦଶକରେ ବେଶ୍ ଚଳଚ˜ଳ ଥିଲା କଥାକାରଙ୍କର ଗଳ୍ପ ଆଉ ଗଳ୍ପକାରିତା । ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ଅନେକ ସମାଲୋଚକ ବି ଖୋଜିଥିଲେ ଫ୍ରାନ୍‌ଜ କାଫ୍‌କାଙ୍କୁ; ଆଲବଟ କାମ୍ୟୁଙ୍କୁ; ଆଉ ଜାଁ-ପଲ ସାର୍ତ୍ତ୍ରଙ୍କୁ । କାଫ୍‌କାଙ୍କର କଥାଭିବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ଆଶଙ୍କା ଓ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନତାର ବିମର୍ଶ; ମଣିଷର ତୀବ୍ର ଅସହାୟ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତବୋଧ; କାମ୍ୟୁଙ୍କର ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଶୈଳୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଫ୍ରାଗ୍‌ମେଣ୍ଟେଡ୍ ଉଦ୍ଭଟତା; ସାର୍ତ୍ତ୍ରଙ୍କର ସ୍ଥିତିବାଦୀ

ଅସ୍ତିତ୍ୱାନ୍ୱେଷଣର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଏବଂ ଚିରନ୍ତନ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପ୍ରତି ଅସ୍ୱୀକୃତ ବୌଦ୍ଧିକତାକୁ । ଅବଶ୍ୟ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ବିଚାରଧାରା ଭିତରେ 'ଈଶ୍ୱରୀୟ ଅସ୍ତିତ୍ୱ' ଓ 'ଇତିହାସ' ପ୍ରତି ଅସ୍ୱୀକୃତ ଭାବବୋଧକୁ ଏକ ସ୍ଥିତିବାଦୀ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଭିତରେ ଖୋଜିବା ଅନେକ ସହଜ ହୋଇଥାଏ; ଗଳ୍ପସମୂହର 'ଆଭା' ଓ 'ବ୍ୟାପ୍ତି'କୁ ଦେଖିଲେ । ମୋରି କିନ୍ତୁ ମନେହୁଏ ତାଙ୍କର 'ମହାତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ'ର ଅନେକ ଗଳ୍ପ ସରରିୟଲିଷ୍ଟିକ୍ ଚେତନା ଓ ଅସ୍ତିତ୍ୱାନ୍ୱେଷଣର ମିଶାମିଶି କଥାର ଏକ କକ୍‌ଟେଲ ଭଳି । ଅନେକ ଗଳ୍ପ ମୋତେ ଟାଣିନେଇଛି ସ୍ପେନୀୟ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀ ତଥା ସରରିୟଲିଜିମ୍‌ର ଚିତ୍ର-ବ୍ୟାଖ୍ୟାକାର ସାଲ୍‌ଭାଡର ଡାଲିଙ୍କ ପାଖକୁ । ଆଉ 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ'ରେ ଆମେ ଭିନ୍ନ ଜଣେ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଭେଟୁ;ଯିଏ 'ମହାତୀର୍ଥ ଯାତ୍ରୀ'ର କଥାକାରଙ୍କଠାରୁ ବେଶ୍ ଭିନ୍ନ ! ଯଦିଓ 'ମହାତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ'ରେ ବି 'ଆତ୍ମସମର୍ପଣର କେତେକ ସର୍ତ୍ତ', 'ପରାଜିତ ପ୍ରେମିକ', 'ଏକ ମୁଣ୍ଡିଆ ମଣିଷର କଥା', 'ଦାୟିତ୍ୱବାନ', 'ଏକ ଡାମ୍ପଣର କାହାଣୀ' ଓ 'ଦିବାକରର ଦୁଃଖ' ଭିତରେ ଆମେ ଦେଖୁ ସେହି ଦିବାକରକୁ; ଯେଉଁ ଦିବାକରକୁ ନେଇ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ରହିଛି ଅନ୍ୟ ଏକ 'ସ୍ୱିକ୍ୱେନ୍ସ ଷ୍ଟୋରୀ'ର ସଂକଳନ । ତଥାପି 'ମହାତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ'ରେ ଦିବାକରର ରୂପବୋଧ ଅନେକ ପରିମାଣରେ 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ'ର ଦିବାକରର ଜଟିଳତା, ସଂଶୟ ଓ ବୈଧିକତା ଆପତତଃ ସରଳୀକୃତ ହୋଇଛି । 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ'ରେ ଦିବାକରର ଅସ୍ତିତ୍ୱାନ୍ୱେଷଣ ବେଶ୍ ସାବଲୀଳ କିନ୍ତୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୀର୍ଯ୍ୟକ ! ଦିବାକର ବି ବେଳେ ବେଳେ ମନେ ହେବ ସର୍‌ଭେଣ୍ଟସ୍‌ଙ୍କର ଡନ୍ କ୍ୱିକ୍‌ସୋଟ୍ ଭଳି । ଡନ୍‌ର ଚଟୁଳ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅଦ୍‌ଭୁତ କର୍ମ ଓ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ଯେଉଁ ମନୋରଞ୍ଜନ ଧର୍ମୀ ରହସ୍ୟ-ରୋମାଞ୍ଚ; ତାହା 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ' ଭିତରେ ବେଶ୍ ଅନୁଭବ୍ୟ ।

'ଦିବାକର' ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଜଣେ 'Author Hero'; ଦିବାକର ଏକ 'Mythopoeia' ଭଳି ନାରାୟଣଙ୍କର ଗଳ୍ପ-ଦୁନିଆକୁ ଆବୋରି ରହିଛି ଅଦ୍‌ଭୁତ ଏକ ଖିଆଲ୍ ଆଉ ବିଭୋରପଣ ସହିତ । ଦିବାକରର ଖିଆଲି ମନ ଆଉ ଅଦ୍‌ଭୁତ ମନେ ହେଉଥିବା ଜୀବନ ଭିତରେ କଥାକାର ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ସ୍ୱୀୟ ଜୀବନୋପଲବ୍ଧିକୁ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବରେ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ ନିଜ ସାମ୍ନାରେ ନିଜେ ଲେଖକ ଭଳି ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବି ହୋଇପାରେ ସୃଷ୍ଟି । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ କଥା ବି ନାରାୟଣଙ୍କର କଥା-ଦୁନିଆରେ ଦିବାକର ଦେଇ ହୋଇଛି ଅଭିପ୍ରେତ !

ଯେଉଁଠି ଗାଳ୍ପିକ ସଂଶୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଉଦ୍ଭଟ ମନେ ହୋଇଛନ୍ତି; ସେଠାରେ କିନ୍ତୁ 'ଭାବ' ବା 'ଭାଷା' କିନ୍ତୁ ଫ୍ରାଗ୍‌ମେଣ୍ଟେଡ୍ ବା ବିକ୍ଷିପ୍ତ ନୁହେଁ; ଅଥଚ୍ ଅପୂର୍ବ କୋମଳତାର ସହିତ ରହସ୍ୟମୟ ବାତାବରଣର ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲ ତିଆରି କରି ପାଠକକୁ କିୟତ୍‌କାଳ ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟରେ ପକାଇ ଦେଇପାରନ୍ତି କଥାକାର ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡା । ତାହା 'ମହାତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ'ର ଗଳ୍ପ ହେଉ ଅବା 'ଦିବାକରର ଦୁନିଆ'ର ଗଳ୍ପ ହେଉ । କେବଳ ମଣିଷର ସ୍ଥିତିବାଦୀ ଚେତନା ନୁହେଁ; ରାଜତନ୍ତ୍ରୀୟ ତୀବ୍ର ବ୍ୟଙ୍ଗ ସହ ଜୀବନର ବାସ୍ତବତା ଓ ଅପୂର୍ବ ନଷ୍ଟାଲ୍‌ଜିଆର ସମାହାର ହେଉଛି ଗାଳ୍ପିକ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡାର କଥାର ଦୁନିଆ... ।

ଅଧ୍ୟାପିକା ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ,
ସେମିଳିଗୁଡ଼ା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ,
କୋରାପୁଟ